

... PARTİSİ

TÜZÜK

2021

ADİL DEVLET
ZENGİN MİLLET
SÜPERGÜÇ TÜRKİYE

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
KURULUŞ, AMAÇ ve İLKELER.....	5
Kuruluş	5
Amaçlar	5
Temel İlke ve Değerler.....	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
ÜYELİK	7
Üyelik	7
Üyelik Başvurusu	7
Üyenin Hakları	9
Üyenin Sorumlulukları	9
Üyeliğin Son Bulması.....	10
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	11
PARTİ TEŞKİLATI.....	11
Teşkilat Yapısı	11
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	12
MERKEZ TEŞKİLATI	12
Büyük Kongre.....	12
Büyük Kongrenin Görev ve Yetkileri.....	13
Olağan Büyük Kongre ve Gündemi	13
Olağanüstü Büyük Kongre	14
Büyük Kongrenin Açılışı ve Kongre Divanı	14
Büyük Kongrenin Çalışmaları.....	15
Büyük Kongrede Adaylık ve Seçimler	16
Genel Başkan	17
Genel Başkanın Cumhurbaşkanı Seçilmesi	18
Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK)	18
Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri.....	19
Merkez Yürütme Kurulu (MYK).....	21
Merkez Yürütme Kurulunun Görev ve Yetkileri.....	21
Merkez Disiplin Kurulu.....	22
Danışma Kurulu	23
Yardımcı Kurul ve Komisyonlar.....	23

Çalışma Grupları	24
Genel Başkan Yardımcıları	24
Genel Sekreter	25
Genel Başkan Danışman ve Başdanışmanları	25
Parti Müfettişleri	25
BEŞİNCİ BÖLÜM	26
İL TEŞKİLATI.....	26
İL Kongresi	26
İL Kongresi Delegeleri	26
İL Başkanı	26
İL Yönetim Kurulu.....	27
İL Yönetim Kurulunun Görevleri	27
İL Yürütme Kurulu	28
İL Disiplin Kurulu	28
İL Genel Sekreteri.....	29
ALTINCI BÖLÜM	29
İLÇE VE BELDE TEŞKİLATLARI.....	29
İLçe Kongresi	29
İLçe Kongresinin Delegeleri	29
İLçe Kongresi Delegelerinin Seçimi.....	30
İLçe Başkanı	31
İLçe Yönetim Kurulu	31
İLçe Yönetim Kurulunun Görevleri.....	32
İLçe Yürütme Kurulu	32
İLçe Genel Sekreteri	33
Belde Teşkilatı	33
Belde Yönetim Kurulunun Görevleri	34
Belde Genel Sekreteri.....	34
YEDİNCİ BÖLÜM.....	35
İL VE İLÇE KONGRELERİNİN ORTAK HÜKÜMLERİ.....	35
Kongrelerin Görev ve Yetkileri.....	35
İL ve İlçe Kongrelerinin Takvimi, Delege Seçimleri ve Gündemi	35
Delege Listesinin Onaylanması ve İlanı	36
Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	37
Kongre Divanı.....	37

Kongrelerde Adaylık ve Seçimler	38
Kongrelerde Oy Kullanma Şekli	39
Seçimlere İtiraz	40
Tutanakların gönderilmesi	40
Olağanüstü Kongre	40
Alt Teşkilatın Üst Kongrede Temsili	41
SEKİZİNCİ BÖLÜM	41
İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER	41
Toplantı ve Karar Nisabı	41
Partinin Temsili.....	42
İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri	42
Başkan ve Üyeliklerde Boşalma	42
Görevden uzaklaştırma	43
Görevden Uzaklaştırmanın Usul ve Esasları	43
Geçici Kurullar Oluşturulması Halinde Olağanüstü Kongre	44
DOKUZUNCU BÖLÜM	44
PARTİ GRUPLARI	44
TBMM Parti Grubu	44
Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubu.....	46
ONUNCU BÖLÜM	46
YAN KURULUŞLAR	46
Kadın Kolları.....	46
Gençlik Kolları.....	47
Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi Temsilci ve Kurulları.....	47
ONBİRİNCİ BÖLÜM	47
YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ.....	47
Yurtdışı Temsilcilikleri	47
ONİKİNCİ BÖLÜM	48
DİSİPLİN İŞLEMLERİ	48
Disiplin Kurulları.....	48
Disiplin Kurullarına İlişkin Ortak Hükümler	48
Tedbir.....	52
TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu	53
Ortak Disiplin Kurulu	53
İl Disiplin Kurulu	53

Disiplin Suçları ve Cezaları	54
Tekrar ve Zamaşımı.....	58
ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM	58
SEÇİMLER VE ADAYLIK İŞLEMLERİ	58
Seçimlerle İlgili Genel Yetki.....	58
Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Adaylarının Tespiti	59
Mahalfî İdare Seçimlerinde Adaylık Tespit İşlemleri	59
ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	60
MALÎ HÜKÜMLER	60
Partinin Gelirleri.....	60
Partinin Giderleri.....	61
Parti Bütçesi ve Kesin Hesabı	62
Şeffaflık	62
ONBEŞİNCİ BÖLÜM.....	62
PARTİ DEFTERLERİ.....	62
Tutulacak defter ve kayıtlar	62
ONALTINCI BÖLÜM.....	63
ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER.....	63
Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi	63
Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi	64
Tüzük ve Program Değişikliği	64
Parti İç Yönetmelikleri	64
Yetki ve Görev Devri	65
Tüzükte Hüküm Bulunmayan Haller.....	65
Kurucular Kurulu Üyeleri.....	65
Mal Bildiriminde Bulunulması	65
Kurucular Kurulunun Görev ve Yetkileri	66
Kurucular Kurulunun Çalışma Usulü.....	66
Teşkilat Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye Sayıları.....	66
Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu.....	66
Parti İl ve İlçe Teşkilatının İlk Oluşumu.....	67
Kurucu Teşkilat Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği.....	67
Kuruluşta Üye Yazım Yetkisi.....	67
Yürütme.....	68
Yürürlük.....	68

BİRİNCİ BÖLÜM

KURULUŞ, AMAÇ ve İLKELER

Kuruluş

Madde 1- (1) ... Partisi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Siyasi Partiler Kanunu, Seçim Kanunu ve ilgili diğer mevzuata göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş bir siyasi partidir.

(2) ... Partisi'nin genel merkezi Ankara'dadır. Kısaltılmış adı "...", amblemi aşağıda yer aldığı şekliyle yeşil zemin içinde beyaz çizgilerle resmedilmiş dört yapraklı yoncadır.

Amaçlar

Madde 2- ... Partisinin amacı;

(1) Tüm vatandaşlarımızın hiçbir aracıya ihtiyaç duymadan adalete ve hak ettiği konumlara erişebileceği şekilde adalet ve yönetim sistemini ıslah etmek,

(2) Ekonomik kalkınmaya ve üretim ekonomisine öncelik vererek tüm vatandaşlarımızın ekonomik refahını yükseltmek,

(3) Gelir adaletsizliğini gidererek refah ve zenginliğin tabana yayılmasını ve tüm vatandaşlarımız arasında adil bir şekilde dağılmasını sağlamak.

(4) Milletimizin ortak değerleri üzerine bina edilecek ve milli birlik ve beraberliğimizin teminatı olacak ortak akla dayalı sivil bir anayasa hazırlayıp milletimizin onayına sunmak,

(5) Ülkemizin yönetim sistemini; kurumsallaşmayı, adaleti, demokrasiyi, denge-denetlemeyi ve şeffaflaşmayı önceleyecek şekilde yeniden inşa etmek,

(6) Eğitim sistemimizi, ülkemizi bir süper güç haline getirecek kadrolar yetiştirecek şekilde ortak akla dayalı olarak yeniden kurgulamak,

(7) Eğitim, bilim, sanayi, kültür ve sanat odaklı olarak insanımıza yapılacak yatırımlarla,

Anadolu'nun bağından tüm dünyayı aydınlatacak, iyilik ve vicdan temelli yeni bir medeniyetin meşalesini tutuşturmak,

(8) Gelişmiş demokrasisi, gelişmiş ekonomisi, gelişmiş sosyal ve kültürel yapısı ve güçlü ordusuyla; dosta güven veren, düşmana korku salan, mazlumun yanında ve zalimin karşısında durabilecek Süper Güç Türkiye'yi inşa etmektir.

Temel İlke ve Değerler

Madde 3- ... Partisinin temel ilke ve değerleri şunlardır;

(1) Millilik; ... Partisi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dirlik ve düzeni ile milli birlik ve beraberliğini arzulayan tüm vatandaşlarımızın; hiçbir etnik, dini, mezhepsel ve sosyo-kültürel ayrıma ve ötekileştirmeye maruz kalmadan kendilerini ait hissedebilecekleri kapsayıcı ve birleştirici bir partidir.

(2) Halkçılık; ... Partisi, "Halkı yaşat ki devlet yaşasın" anlayışını benimseyen ve devletin varlık sebebinin halka hizmet olduğu bilinciyle hareket eden bir partidir. Bu bağlamda ... Partisi, vatandaşlarımız arasında eşitliği ve adaleti gözetir, hiçbir kişiye veya topluluğa ayrıcalık verilmesini kabul etmez ve hem iç, hem de dış politikasını, halkın yararına olacak şekilde belirler.

(3) Kamuculuk; ... Partisi, kamunun menfaatini öncelemeyi, kamu varlıklarının kâr için değil halk için kamu eliyle işletilip yönetilmesini, taşeron uygulamalarına son verilmesini, Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) yöntemiyle ihale edilen bazı hizmetlerin tüm vatandaşlarımızın erişebileceği fiyatlarla temin edilebilmesi için hak sahiplerini mağdur etmeyecek şekilde kamulaştırılmasını savunur, bu amaca yönelik politikalar geliştirir ve uygular.

(4) Liyakat ve Ehliyet; ... Partisi, hem parti kademelerindeki, hem de devlet kademelerindeki görevlere, bu görevlere talip olanlar arasından en lâyük ve ehil olanların seçilip atanmasını sağlayacak ve farklı saiklerle birilerinin kayırılmasını engelleyecek düzenlemeler yapmayı ve bu maksatla gerekli mekanizmaları kurmayı amaçlar. Bu bağlamda, her makam ve görev için objektif kriterler belirlemeye, kamu görevlerine ilk atama kriterleri ile kamu görevlilerinin görevde yükselme ve unvan değişikliği kriterlerinin ölçülebilir, denetlenebilir ve şeffaf olmasına yönelik politikalar geliştirir ve uygular.

(5) Adalet: ... Partisi, "Adalet mülkün temelidir" anlayışını benimser. Bu anlayışla her alanda adaletin hakkıyla tecelli etmesi ve ülkemizin kangren halini almış ve bir an önce çözülmeyi bekleyen sorunlarının adalet ve hakkaniyet temelinde çözülmesi için politikalar geliştirir ve uygular.

(6) Özgürlükçülük: ... Partisi, düşünce ve ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, inanç ve ibadet özgürlüğü başta olmak üzere Anayasa ile garanti alınan tüm özgürlüklerin hiçbir bahane ile sekteye uğratılmadan, mümkün olan en geniş şekliyle temin edilmesini ve bu özgürlüklerin garanti altına alınmasını savunur, bu amaca yönelik politikalar geliştirir ve uygular.

(7) Şeffaflık: ... Partisi, kamu yönetiminin ve kamu ihalelerinin ve diğer kamu harcamalarının dileyen herkesin rahatça erişebileceği şeffaflıkta ve kamuoyu denetimine açık olmasını savunur, bu amaca yönelik politikalar geliştirir ve uygular.

(8) Halka hizmeti önceleyen temiz siyaset: ... Partisi, siyasetin meslek haline getirilmesine ve şahsi veya örgütsel çıkar ve menfaatler temelinde siyaset yapılmasına karşıdır. Siyasetin halka hizmet ve toplum yararı amacıyla yapılması, siyasi kadroların alttan gelen yetişmiş insan gücümüz ile tazelenip güçlenmesi ve siyasetin temiz kalabilmesi için politikalar geliştirir ve uygular.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

Üyelik

Madde 4- (1) Bu tüzükte yer alan temel amaç, hedef, değer ve ilkeleri benimsemiş ve Siyasi Partiler Kanunu ve ilgili diğer mevzuata göre engel hali bulunmayan her Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı, ... Partisine üye olabilir.

(2) Üyelik başvurusu, üyeliğe kabul, üyelerin hak ve sorumlulukları, üyeliğin son bulması, itiraz, organlar arası yetki uyuşmazlığı ve benzeri konulardaki ayrıntıları düzenlemek üzere yönetmelik çıkarılabilir.

Üyelik Başvurusu

Madde 5- (1) Üyelik başvurusu, ilgilinin ikamet ettiği ilçe başkanlığına veya yurtdışı

temsilciliğine; Partinin Tüzük ve Programını benimsediğini, başka bir partiye üye olmadığını, siyasî parti üyesi olmasına engel bir hali bulunmadığını, giriş ve üyelik aidatını ödemeyi kabul ettiğini belirterek imzalayacağı ve üye kaydı için gerekli bilgilerin yer aldığı "giriş beyannamesi" ile yapılır. Üyelik için elektronik ortamda da başvuruda bulunulabilir. Elektronik ortamda yapılan başvurular, ilgili ilçe başkanlığına ve/veya yurtdışı temsilciliğine gönderilir.

(2) İl veya belde teşkilatlarına veya başvuruda bulunanın ikametinin dışındaki bir yer yönetimine yapılan üyelik başvuruları, ilgili ilçe başkanlığına ve/veya yurtdışı temsilciliğine gönderilmek üzere Genel Merkeze iletilir.

(3) Yurtdışı temsilciliğine yapılan veya Genel Merkez aracılığı ile yurtdışı temsilciliğine iletilen başvurular, bir nüshası temsilcilikte kalmak kaydıyla ilgilinin Türkiye'deki ikamet adresinin, ikamet adresi yoksa nüfus kaydının bulunduğu ilçe teşkilatına iletilir. Temsilcilik bulunan yabancı bir ülkede ikamet eden üyeler, o temsilcilğe bağlı olarak, ülke temsilcisi ve ilgili kurulların seçimlerine ve temsilcilik faaliyetlerine katılabilirler.

(4) Partinin yurtdışı temsilciliğinin bulunmadığı ülkelerde yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, üyelik başvurularını Türkiye'de nüfusa kayıtlı oldukları veya ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki ilçe başkanlıklarına bizzat veya elektronik posta yoluyla göndererek yapabilirler.

(5) Üyelik başvurusu, eksiksiz doldurulan giriş beyannamesinin veya elektronik formun ekleri ile birlikte ilgili ilçe başkanlığına veya yurtdışı temsilciliğine ulaşması ile kabul edilmiş sayılır. Üyeliğin başladığına dair bilgi, ilgiliye yazılı olarak veya başvuru belgesinde belirtilen e-posta yolu ile bildirilir.

(6) Üyelerin Parti organlarında görev alabilmeleri ve parti içi seçimlerde oy kullanabilmeleri için, giriş aidatı ile geçmiş tüm yıllık aidatların eksiksiz olarak ödenmiş olması şartı aranır.

(7) Parti üyeliğinden istifa edenler, yeniden üyelik başvurusunda bulunabilirler. Bu durumda üyeliğe kabul, ilgili İlçe Yönetim Kurulunun olumlu kararı ile gerçekleşir.

(8) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Kurucular Kurulu ve Genel Merkez Disiplin Kurulu üyeleri ile milletvekilliği, il ve ilçe teşkilat başkanlığı, yurtdışı temsilciliği ve il, ilçe ve belde belediye başkanlığı görevlerini yürütmekte iken Parti üyeliğinden istifa edenler ile üyelikten çıkarılanların yeniden üyeliğe kabulü, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararı

ile olur.

(9) Her üyenin tek üyelik kaydı olur. İkameti değişen üye, üyeliğinin naklini talep edebilir.

Üyenin Hakları

Madde 6- Giriş aidatı ile geçmiş tüm yıllık aidatlarını eksiksiz olarak ödemiş olmak kaydıyla üyenin hakları şunlardır:

- a) Tüzükte yer alan kısıtlamalar dâhilinde Partinin tüm organlarında veya kurullarında görev almak üzere aday olmak, aday gösterilmek ve görev almak,
- b) Delege seçilmek ve parti içi seçimlerde oy kullanmak,
- c) Parti program ve tüzüğünün uygulanması ile ilgili görüşlerini, parti içi hiyerarşik yapıya riayet ederek parti teşkilât ve görevlilerine yazılı ve sözlü olarak iletmek,
- d) Partinin tüm zemin ve etkinliklerinde görüş ve düşüncelerini özgürce açıklamak, soru yöneltmek, bilgi istemek, eleştiri ve önerileriyle katkıda bulunmak,
- e) Parti üyeliğinden ve parti çalışmalarından dolayı tehdit, saldırı veya iftiraya maruz kalma, ceza veya tazminat davasına muhatap olma gibi durumlarda Partiden destek talep etmek.

(2) Bir kişinin partinin farklı kademe organ ve kurullarındaki görevlerinin, milletvekilliğinin, mahalli idarelerdeki görevleri ile delegeliğinin süresi, toplamda onbeş seneden fazla olamaz. Bu süre dolduğunda, kişinin halen bulunduğu görevi, ilgisine göre yapılacak ilk seçimli kongreye veya Genel veya Yerel Seçimlere kadar devam eder. Sayılan pozisyonlarda toplamda onbeş seneden fazla görev yapanlar, üye olarak Parti faaliyetlerine katılmaya devam edebilirler.

Üyenin Sorumlulukları

Madde 7- (1) Üyenin sorumlulukları şunlardır.

- a) Partinin Tüzüğüne, amaçlarına ve programına bağlı kalmak, bunları her zeminde ve ortamda savunmak ve anlatmak,
- b) Parti organları veya makamları tarafından alınan kararlara uymak ve bu kararların uygulanmasında imkânları nispetinde görev almak,

- c) Parti faaliyetlerinde geçerli mevzuata ve ahlaki deęerlere uygun davranmak.
- ç) En az 100 TL tutarında giriş ve en az 120 TL tutarında yıllık üyelik aidatını ödemek.

Üyeliğin Son Bulması

Madde 8- (1) Parti üyeliği;

- a. İstifa,
  - b. Ölüm,
  - c. Siyasi Partiler Kanunu ve bu Tüzük uyarınca yetkili mercilerin verecekleri karar üzerine üyelikten çıkarılma,
  - ç. Tüzükte belirtilen üye olma şartlarının kaybedilmesi,
- hallerinde sona erer ve ilgililerin üyelik kayıtları silinir.

(2) İlçe yönetim kurulu, partiden istifa dilekçesini imzalı olarak kayıtlı bulunduğu ilçe başkanlığına şahsen, posta aracılığıyla, faks veya elektronik ileti ekinde iletenlerin veya dilekçeleri yurt dışı temsilciliği aracılığı ile iletilenlerin kayıtlarını ayrıca bir karara ihtiyaç olmaksızın siler.

(3) Yurtdışı temsilcilikleri, kendilerine ulaşan imzalı istifa dilekçelerini ivedilikle ilgili ilçe başkanlığına göndermekle yükümlüdür.

(4) E-devlet üzerinden partiden istifa ettikleri anlaşılanların kayıtları, ayrıca bir karara ihtiyaç olmaksızın silinir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARTİ TEŞKİLATI

Teşkilat Yapısı

Madde 9 - (1) ... Partisi; ana teşkilât birimleri ile yan kuruluşlar ve yurt dışı temsilciliklerinden meydana gelir

I. ANA BİRİMLER

(A) Genel Merkez Teşkilatı

- a) Büyük Kongre
- b) Genel Başkan
- c) Merkez Yürütme Kurulu (MYK)
- ç) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK)
- d) Merkez Disiplin Kurulu
- e) Danışma Kurulu
- f) Yardımcı Kurul ve Komisyonlar

(B) İl Teşkilatı

- a) İl Kongresi
- b) İl Başkanı
- c) İl Yönetim Kurulu
- ç) İl Yürütme Kurulu

(C) İlçe Teşkilatı

- a) İlçe Kongresi
- b) İlçe Başkanı
- c) İlçe Yönetim Kurulu
- ç) İlçe Yürütme Kurulu

(D) Belde Teşkilatı

- a) Belde Kongresi

- b) Belde Başkanı
- c) Belde Yönetim Kurulu
- ç) Belde Yürütme Kurulu

(E) Gruplar

- a) TBMM Parti Grubu
- b) İl Genel Meclisi Grupları
- c) Belediye Meclisi Grupları

II. YAN KURULUŞLAR

- a) Kadın Kolları
- b) Gençlik Kolları
- c) Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi Temsilci ve Kurulları
- ç) Diğer Yan Kuruluşlar

III. YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLER

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MERKEZ TEŞKİLATI

Büyük Kongre

Madde 10- (1) Büyük Kongre, Partinin en yüksek ve en yetkili organıdır. Seçilmiş ve tabii üyelere oluşur. Büyük Kongrenin toplanma süresi iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.

(2) Büyük kongreyi olağan toplama yetkisi Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, iki yıldan az, üç yıldan fazla olmamak kaydıyla büyük kongreyi toplamak zorundadır. Büyük Kongrenin Kararları partinin her düzeydeki teşkilat organlarını, kurulları ve üyeleri bağlar.

(3) Büyük Kongrenin toplantı yeter sayısı Büyük Kongre üye tamsayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda toplantı yeter sayısı sağlanamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz. Aksine hüküm yoksa kararlar açık oylamayla ve hazır bulunanların salt çoğunluğuyla alınır.

(4) Seçilmiş üyeler, en fazla o ilin çıkardığı toplam milletvekili sayısının iki katı sayıda olmak üzere il kongreleri tarafından seçilen delegelerdir.

(5) Tabii üyeler, Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri, seçilmiş delegelerin yüzde on beşini geçmemek kaydıyla üyeliği devam eden Parti Kurucuları ile Partinin üyesi olan bakan ve milletvekilleridir. Parti kurucularının sayısı, Büyük Kongrenin seçilmiş delegelerinin yüzde on beşinden çoksa, aralarında toplanarak bu oranı sağlamak üzere delegelerini kura yöntemiyle belirlerler. Büyük Kongrenin tabii üyeleri il kongrelerince delege olarak seçilemezler.

Büyük Kongrenin Görev ve Yetkileri

Madde 11- (1) Büyük Kongrenin görev ve yetkileri aşağıdaki gibidir:

- a) Genel Başkanı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyelerini gizli oyla seçmek.
- b) Partinin Tüzük ve Programında değişiklik yapmak,
- c) Partinin kesin hesabını kabul ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulunu ibra etmek veya kesin hesabı reddetmek.
- ç) Kanunlar, Parti Tüzüğü ve Parti Programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri ve parti politikası hakkında genel nitelikte olmak şartıyla temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak,
- d) Partinin kapanmasına veya başka bir partiyle birleşmesine, böylece hukuki varlığı sona erecek Partinin mallarının tasfiye veya intikal şekline karar vermek,
- e) Kanun ve Tüzükte verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Olağan Büyük Kongre ve Gündemi

Madde 12- (1) Olağan Büyük Kongre çağrısı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından yapılır, gündem de Kurul tarafından hazırlanır.

(2) Kongrenin tarihi, yeri ve saati, çoğunluk sağlanamaz ise yapılacak ikinci toplantıya ilişkin aynı bilgileri de içerecek şekilde Kongre tarihinden en az otuz gün önce ilan edilir ve il başkanlıklarına da yazı ile duyurulur. Güvenlik önlemi alınması için en az yedi gün

önce mülkî amirliğe de resmi yazı ile bilgi verilir.

(3) Genel Merkez, seçilmiş ve tabii üyeler belli olacak şekilde, Büyük Kongre üye listesini ve gündemi, ikinci fıkrada belirtilen tüm bilgileri de içerecek şekilde Kongreden on beş gün önce yetkili seçim kuruluna verir. Seçim kurulu tarafından onaylanarak kesinleşen liste, Büyük Kongrenin üye yoklama cetvelini oluşturur.

Olağanüstü Büyük Kongre

Madde 13- (1) Olağanüstü Büyük Kongre, Genel Başkanın, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun veya imzaları ve gündem önerileri noter onaylı olmak kaydıyla Büyük Kongre üyelerinin en az beşte birinin yazılı talebi üzerine olağanüstü toplantıya çağrılır. Olağanüstü toplantı gündemi, çağrıyı yapan tarafından belirlenir ve bu gündem dışında başka konu görüşülemez. Genel Başkanlığın, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun veya Merkez Disiplin Kurulunun herhangi bir sebeple boşalması hali dışında, seçimin olağanüstü toplantı sebebi olabilmesi için Genel Başkanın veya Büyük Kongre üye tamsayısının salt çoğunluğunun noter onaylı yazılı talebi gerekir.

(2) Birden fazla olsa bile, on beş gün içinde verilmiş olmak şartıyla aynı konuyu içeren olağanüstü kongre talepleri birleştirilir. İmza tarihinden itibaren on beş gün içinde işlem görmüş olağanüstü kongre talebine ait imzalar, daha sonra yapılacak başka bir kongre bakımından hüküm ifade etmez.

(3) Şartların oluşması halinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, olağanüstü kongreyi bir hafta içinde ilan ederek çağrı tarihinden itibaren en geç 45 gün içinde yapmak zorundadır.

Büyük Kongrenin Açılışı ve Kongre Divanı

Madde 14- (1) Büyük Kongre, Genel Başkan ya da görevlendireceği bir Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyesi tarafından açılır.

(2) Kongreyi yönetmek üzere bir başkan, bir başkan yardımcısı ve üç kâtip üye seçilerek Kongre Divanı oluşturulur. Büyük Kongrenin divan başkanı gizli oyla seçilir. Aday tek olduğunda bu seçim açık oylamayla yapılır. Kongre divanı başkan yardımcısı ve kâtipleri açık oylamayla seçilir.

(3) Kongre divanı; gündeme uygun olarak kongreyi yönetmek, müzakereleri idare etmek, toplantı düzenini sağlamak, düzeni bozanlara karşı gerekirse toplantıdan çıkarmak da dâhil müeyyide uygulamak, oylamaların sayım ve dökümlerini denetlemek ve tasnif sırasında veya sonradan yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak ve kongre tutanağı hazırlayıp imzalamakla görevlidir.

(4) Kongreyi Divan Başkanı yönetir. Divanda kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik olması halinde Divan Başkanının katıldığı tarafın oyu kabul edilmiş olur.

Büyük Kongrenin Çalışmaları

Madde 15- (1) Büyük Kongre, çalışmalarını gündem sırasına göre yürütür. Büyük Kongre açılış başkanlığına veya gündem okunur okunmaz Divan Başkanlığına iletilmiş olmak şartıyla gündemdeki maddelerin sırasının değiştirilmesine veya gündeme yeni madde ilave edilmesine, hazır bulunan üyelerin yüzde beşinin teklifi ve salt çoğunluğun kabulü ile karar verilir.

(2) Kongre Divanının oluşmasından ve gündemin okunmasından sonra konuşmasını yapmak üzere Genel Başkan kürsüye davet edilir.

(3) Kongre Divanı, Genel Başkanın konuşmasından sonra, varsa gündemin komisyonların kurulması maddesi gereğince beşer kişiden oluşacak komisyon üyelerinin seçimini açık oylama ile gerçekleştirir. Komisyon üyelerinin en az ikisi seçilmiş üyelere olur. Her komisyon, çalışmasına, bir başkan, bir sözcü ve bir raportör seçerek başlar ve hazırladığı raporu Divanın verdiği süre içinde bitirerek Divan Başkanlığına teslim eder.

(4) Komisyonlar, üye tamsayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar alır. Kongre üyeleri, komisyon çalışmalarına katılıp görüş beyan edebilir. Görüşülüp kabul edilen komisyon raporları, Büyük Kongre kararı niteliği kazanır.

(5) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Büyük Kongre sürecinde lüzum gördüğü konuların kurulacak komisyonlarca Kongre öncesinde incelenerek rapora bağlanmasını kararlaştırabilir. Bu takdirde ilçe, il, merkez ve yan kuruluşları temsil edecek şekilde Büyük Kongre üyesi sıfatını taşıyanlar arasından Merkez Yürütme Kurulu tarafından beş kişilik komisyon oluşturulur. Hazırlanan raporlar Büyük Kongrede müzakere edilerek oylanır.

(6) Komisyon seçimlerinden sonra Merkez Karar ve Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu ile Hesap Raporu okunur. Bu raporlar, ayrı ayrı veya birlikte de müzakere edilebilir. Müzakereler tamamlandıktan sonra Faaliyet Raporu ve Hesap Raporu oylanır. Kabulü halinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ibra edilmiş olur.

(7) Faaliyet Raporuna muhalefet şerhi bulunmayan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyesi faaliyet raporu aleyhine; Komisyon raporuna muhalefet şerhi bulunmayan komisyon üyesi komisyon raporu aleyhine söz alamaz ve konuşamaz.

(8) Parti Tüzük ve Programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya Parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya Büyük Kongre üyelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması gerekir.

(9) Kanunlar, Parti Tüzük ve Programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bu tekliflerin Büyük Kongrede hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olması şarttır. Bu teklifler, Büyük Kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra, komisyon raporuyla birlikte incelenir ve karara bağlanır.

Büyük Kongrede Adaylık ve Seçimler

Madde 16- (1) Büyük Kongrede seçimler, gündemin "Kapanış" maddesinden önce ve yargı gözetim ve denetiminde, gizli oy, açık tasnif ilkesine göre yapılır.

(2) Seçimlere geçilmeden önce adaylar tespit edilir. Büyük kongre delegesi olsun veya olmasın, Partiye kayıtlı her üye, **daha önce herhangi bir partinin merkez teşkilatı organlarında görev almamış olmak kaydıyla**, Parti organlarına aday olabilir veya aday gösterilebilir. Aday olmayanlar veya aday gösterilmeyenler seçilemez.

(3) Genel Başkanlığa aday olabilmek için en az 50 (elli) Büyük Kongre delegesinin yazılı önerisi ile genel başkanlığa teklif edilmiş olmak gerekir. Bu teklif; noter, divan başkanlığı veya divan başkanlığının görevlendireceği üyenin gözetiminde imzalanır. Aynı kişi, aynı kongrede seçimi yapılacak farklı organlara aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez. Böyle bir durumda, divan başkanı tarafından adaya tercih yapması gerektiği bildirilir. Tercihini belli etmeyen adayın hiç bir adaylığı işleme konmaz.

(4) Büyük Kongrede Genel Başkan seçimi ile diğer tüm seçimler aynı anda yapılır. Genel Başkan oy pusulası ile çarşaf liste oy pusulası ayrı zarfa konulur ve ayrı sandığa atılır.

(5) Büyük Kongrede yapılacak seçimlerde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ve Merkez Disiplin Kuruluna aday olanlar; her kurul için ayrı ayrı belirtilmek suretiyle aynı toplu listede gösterilebileceği gibi, her kurul için ayrı toplu listeler de düzenlenebilir. Bu şekillere uygun hazırlanmış ve farklı renklerde olabilecek toplu oy pusulaları Kongre Başkanlık Divanınca tasnif edilerek, mühürlenmek için görevli seçim kuruluna verilir. Ayrıca, her kurul için ayrı ayrı olmak üzere asıl üye ve yedek üye ayrımı ile sayı sınırlaması yapılmaksızın listeler oluşturulabilir. Bu listelere yazılan her ismin karşısına bir işaret kutusu konularak çoğaltılır ve mühürlenerek oy pusulası hâline getirilmek üzere ilçe seçim kurulu başkanına verilir.

(6) Seçim yapılacak kurullara toplu listeler dışında ferdi olarak müracaat etmek suretiyle aday olanlar, divan başkanlığınca aday olunan her organ için ayrı bir liste oluşturulmak suretiyle işleme konulur. Bu listelerde isim sıralaması, alfabetik sıraya göre yapılır. Sıralama yapılan münferit aday listelerinin başına "Münferit Adaylar Ortak Listesi" şerhi düşülerek, her ismin karşısına bir işaret kutusu konulmayı müteakip, çoğaltılır ve mühürlenip oy pusulası hâline getirilmek üzere seçim kurulu başkanına verilir.

(7) Seçim Kurulunca ilan edilen seçim sonuçları ile Kongreye ait bütün tutanak ve belgeler, Kongre Divan üyelerinin imzalarını taşıyan bir tutanağa bağlanarak Divan Başkanı tarafından dizin listesi ekinde Genel Başkana tevdi olunur.

Genel Başkan

Madde 17- (1) Genel Başkan, Partideki en yetkili kişi ve Partinin yasal temsilcisidir.

(2) Genel Başkan, Büyük Kongrece, bir sonraki olağan Büyük Kongreye kadar görev yapmak üzere gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilmiş sayılır.

(3) Aynı kişi, Kurucu Genel Başkanlıktan sonra yapılacak ilk olağan Büyük Kongreden başlamak üzere, toplamda en fazla onbeş yıl Genel Başkanlık yapabilir. Bu süre dolduğunda, Genel Başkanın görevi, yapılacak ilk seçimli Büyük Kongreye kadar devam

eder.

(4) Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydı ile Parti adına dava açma ve davada husumet yetkisi, Genel Başkan veya kendi adına görevlendireceği Merkez Yürütme Kurulu üye veya üyelerine aittir.

(5) Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulunun tabii başkanıdır.

(6) Genel Başkanlığın herhangi bir sebeple boşalması halinde, Büyük Kongre toplanıncaya kadar Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Partiyi temsil yetkisini kendi içinden seçeceği bir üyeye tevdi eder ve en geç kırk beş gün içerisinde Büyük Kongreyi toplantıya çağırır.

(7) Genel Başkan, yokluğunda kendisine vekâlet etmek üzere Genel Başkan Yardımcılarından birini görevlendirir.

(8) Genel Başkan, çeşitli alanlarda bilgi, tecrübe ve uzmanlık sahibi olan kişileri danışman, başdanışman veya parti müfettişi olarak görevlendirebilir.

(9) Genel Başkan, danışma ve araştırma amaçlı kurullar, komisyonlar ve çalışma grupları oluşturabilir.

Genel Başkanın Cumhurbaşkanı Seçilmesi

Madde 18- (1) Genel Başkanın Cumhurbaşkanı seçilmesi durumunda, Genel Başkanın belirleyeceği bir Genel Başkan Yardımcısı, "Genel Başkan Vekili" unvanıyla partiye başkanlık eder.

(2) Genel Başkan Vekili, Olağanüstü Büyük Kongre çağrısı yapma dışında Genel Başkanın tüm yetki ve sorumluluklarını üstlenir.

(3) Cumhurbaşkanı seçilen Genel Başkan, gerek gördüğü takdirde kendisine vekâlet eden Başkan Yardımcısını değiştirebilir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK)

Madde 19- (1) Büyük Kongreden sonra Partinin en yüksek karar ve yönetim organı olan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Büyük Kongre tarafından gizli oyla seçilen 50 asıl

ve 25 yedek üyeden oluşur. Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek Genel Başkan tarafından davet edilir.

(2) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu en az üç gün önceden haber verilmek suretiyle en geç iki ayda bir olağan olarak toplanır. Genel Başkanın yokluğunda, toplantılara belirlediği genel başkan yardımcısı başkanlık eder.

(3) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Kanun ve Tüzüğün öngördüğü özel çoğunluk hükümleri dışında, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Kural, açık oylama yapılmasıdır, ancak gerekli görülen hallerde gizli oylama kararı alınabilir. Açık oylamada eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu kabul edilmiş sayılır. Gizli oylamada eşitlik halinde, oylama tekrarlanır. Eşitlik bozulmaz ise oylama bir sonraki toplantıya ertelenir. Bir sonraki toplantıda da eşitlik bozulmazsa, öneri reddedilmiş sayılır.

(4) Genel Başkanın aynı zamanda TBMM Grup Başkanı olmadığı hallerde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantılarına Partinin TBMM Grup Başkanı, Grup Başkanvekillerinden biri, kurulması halinde Genel Merkez Kadın Kolu ve Genel Merkez Gençlik Kolu Başkanları da oy hakları olmaksızın katılabilirler, söz alabilirler ve önerilerde bulunabilirler.

(5) Toplantıların gündemi ile görüşülecek raporlar ve tasarılar, en geç üç gün önceden üyelere gönderilir. Kurul üyelerinin her biri, gündem teklifinde bulunabilir.

(6) Peş peşe üç kez veya bir yıl içinde dört kez özürsüz olarak toplantılara katılmayan üye, istifa etmiş sayılır. Bu durumun Kurulca tespitinden sonra üyeliğin boşalmasına ilişkin hükümler uygulanır.

(7) Kurul, Genel Başkanın veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üye tamsayısının dörtte birinin talep etmesi halinde, önerilen gündemle olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantılarda önerilen gündem dışında görüşme yapılamaz.

(8) Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik çıkarılabilir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 20- (1) Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Parti Tüzük ve Programı ile Büyük Kongre kararlarını uygulamak, uygulatmak, Partinin bütün teşkilatını uyum içinde ve etkili bir şekilde çalışması için gerekli tedbirleri alarak koordinasyonu sağlamak.
- b) Zorunlu sebepler dolayısıyla Büyük Kongrenin toplanamadığı hallerde, Partinin hukuki varlığına son verilmesi ve Tüzük ve Programın değiştirilmesi dışındaki bütün kararları almak.
- c) Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanan Faaliyet Raporunu ve kesin hesabı inceleyip karara bağlayarak Büyük Kongreye sunmak, yıllık bütçeyi ve bilançoyu onaylamak.
- ç) Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanan Büyük Kongre gündemini inceleyip karara bağlamak.
- d) Seçimlere katılıp katılmama kararı ile seçimlerde kanun ve Tüzük kurallarına göre aday tespiti yöntemini belirleyen kararları almak; merkez adaylarını ve merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirlemek.
- e) Seçimlerle ilgili her tür seçim mekanizması ile çalışma yöntem ve stratejilerini belirlemek, Seçim beyannamelerini inceleyip karara bağlamak, Partinin seçim çalışmalarını ve seçimleri sevk ve idare etmek, ettirmek.
- f) Gerekli görülen yerlerde teşkilat kurmak, kaldırmak, kanun ve Tüzük kurallarına uygun olarak çalışmayan teşkilatları görevlerinden almak ve yerine geçici kurullar atamak.
- g) İl ve ilçe kongrelerinin seçilmiş delegelerinin sayısını, Tüzükte öngörülen azami sınırı aşmamak üzere il ve ilçe bazında belirlemek.
- ğ) Partinin ilke ve hedeflerini tanıtip yaymak için gerekli çalışmaları planlamak, uygulamak ve uygulatmak.
- h) Ülke ve dünyadaki belli sorunlar hakkında Parti görüşünü belirlemek, bu görüşleri kamuoyuna açıklamak, bu anlamda gerekli olması halinde TBMM Parti Grubu ile ortak toplantılar yapmak.
- ı) Merkez Yürütme Kurulu ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyelerinin ve diğer Parti kurullarının sunduğu raporları, önerileri ve tasarıları görüşüp karara bağlamak.
- i) Partinin kanunlar çerçevesinde uluslararası kuruluşlara üyeliğini karara bağlamak.
- j) Genel Başkanın ya da Merkez Yürütme Kurulunun önerisi üzerine disiplin cezalarının

başılanmasını karara bağlamak.

k) Partinin her türlü malî işlerini yürütmek üzere bir genel muhasip belirleyerek yetkilendirmek.

l) Parti işlerini düzenleyen iç yönetmelikleri yürürlüğe koymak.

m) İlgili mevzuat ve Tüzük çerçevesinde herhangi bir merkez organının görev ve yetki alanına giren konular dışındaki her türlü konuda kararlar almak.

Merkez Yürütme Kurulu (MYK)

Madde 21- (1) Merkez Yürütme Kurulu; Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter ve TBMM parti grup başkanı ile grup başkanvekillerinden oluşan Partinin en üst icra kuruludur. MYK'ya sayısı beşi geçmemek üzere, Genel Başkan tarafından MKYK üyeleri arasından görevlendirme yapılabilir.

(2) Merkez Yürütme Kurulu en az ayda bir kez üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır, katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Genel Başkanın yokluğunda belirlediği genel başkan yardımcısı Kurul toplantılarına başkanlık eder.

(3) Merkez Yürütme Kurulu üyeliğinden yürütme erkinde bir göreve atananların Kurul üyeliği sona erer.

Merkez Yürütme Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 22- (1) Merkez Yürütme Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Büyük Kongre ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak; Partinin ilkeleri, amaçları ve programı doğrultusunda tüm çalışmalarını yürütmek.

b) Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun gündemini hazırlamak.

c) Partinin Genel Merkez, TBMM Grubu ve tüm teşkilat kademeleri arasında uyum, işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

ç) Hükümet, diğer partiler, çeşitli resmî veya sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar ile olan ilişkileri düzenlemek, geliştirmek, bu konularda gerekli tüm kararları almak.

- d) Genel Merkez organları hariç tüm teşkilat kuruluş işlemlerini yürütmek; üyelik kütüklerini tutmak, il, ilçe ve belde teşkilatlarının olağan ve olağanüstü kongrelerini zamanında yaptırmak.
- e) Partinin yıllık bütçesini ve kesin hesabını hazırlayarak Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun onayına sunmak ve kabul edilen bütçeyi uygulamak; süresi içinde Genel Başkan adına Anayasa Mahkemesine ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına göndermek.
- f) Partinin faaliyet raporu ile uygulanan bütçenin kesin hesap ve bilançolarını, Büyük Kongreye sunulmak üzere Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun onayına sunmak.
- g) İhtiyaca göre, taşınır ve taşınmaz mallar ile taşıt aracı satın almak, satmak, devir ve trampa etmek.
- ğ) Yönetmelik taslaklarını hazırlayarak Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna sunmak.
- h) Toplanacak ilk Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna sunulmak kaydıyla, zorunlu hallerde gerekli her türlü karar ve tedbirleri almak ve uygulamak.
- (2) MYK'nın çalışma usul ve esasları, Genel Başkan tarafından çıkarılacak bir yönerge ile belirlenir.

Merkez Disiplin Kurulu

Madde 23- (1) Merkez Disiplin Kurulu, Partinin en üst disiplin kuruludur. Büyük Kongre tarafından gizli oyla seçilen 7 asıl ve 5 yedek üyeden meydana gelir. Asıl üyelerin en az üçü ile yedek üyelerden en az ikisinin hukukçu olması gerekir.

(2) Merkez Disiplin Kurulu, aşağıda yazılı işleri birinci derece disiplin kurulu olarak inceler ve Parti içi işlemler açısından kesin olarak karara bağlar.

- a. Partinin Kurucu Üyeleri,
- b. Partinin Genel Başkan'ı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu asıl ve yedek üyeleri, Partinin genel muhasibi,
- c. İl yönetim kurulları ile il disiplin kurullarının başkan ve asıl üyeleri, il ve ilçe belediye başkanları, yan kuruluşların il başkanları,
- d. Kendi başkanı ile asıl ve yedek üyeleri,

e. TBMM'nin Partili eski üyeleri ve eski hükümet üyeleri.

(3) Merkez Disiplin Kurulu, il disiplin kurulu kararlarına karşı yapılan itirazlar ile Tüzük gereği intikal eden il disiplin kurullarının ihraç kararlarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceler. Bu kararların lehte veya aleyhte bozulmasına, bozmanın niteliğine göre gerekli olan cezayı tayin etmeye, değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar, Parti içi işlemler açısından kesindir.

Danışma Kurulu

Madde 24- (1) Danışma Kurulu, Türkiye ve dünya meseleleri hakkında Genel Başkana ve MYK'ya görüş ve öneriler sunmak üzere 40 üyeden oluşan bir kuruldur. Kurulun üyeleri, Genel Başkan tarafından belirlenir.

(2) Kurul üyeleri; siyasette, kamuda, akademik alanda, iş hayatında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında ve medyada önemli görev ve konumlarda bulunmuş, 40 yaşı ve üzerindeki deneyimli kişiler arasından seçilir.

(3) Danışma Kurulu üyeleri ortaklaşa veya bağımsız olarak, Genel Başkan ve MYK tarafından belirlenecek konularda araştırma ve çalışmalar yapar. Ayrıca önemli gördükleri konularda kendiliklerinden hazırladıkları çalışmaları ve raporları Genel Başkana ve MYK'ya sunarlar.

(4) Danışma Kurulu, Genel Başkan başkanlığında yılda en az dört defa toplanır. Genel Başkan gerek gördüğü hâllerde de Danışma Kurulunu toplayabilir. Toplantının yeri, zamanı ve gündemi Genel Başkan tarafından belirlenir.

(5) Kurulun çalışma usul ve esasları, Kurul tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Yardımcı Kurul ve Komisyonlar

MADDE 25- (1) Parti Tüzük ve Programı'nda yer alan amaç, ilke, hedef ve politikaları geliştirmek, yaymak ve tanıtmak, propaganda usul ve esaslarını belirlemek, dünya ve Türkiye meseleleri ile ilgili araştırma ve değerlendirmeler yapmak, parti üyelerinin eğitimini temin etmek ve Türkiye'nin meselelerine çözüm üretecek kadrolar yetiştirmek üzere Yönetim Kurulu kararı ile Genel Merkezde yardımcı kurul ve komisyonlar

kurulabilir.

(2) Genel Başkan kararıyla Genel Merkezde Genel Başkan Danışmanlığı ve Başkan Danışmanlığı, Parti Müfettişliği ve Çalışma Grupları oluşturulabilir. Bunlar, Genel Başkan veya görevlendireceği bir MYK üyesine bağlı faaliyet yürütürler.

(3) İl ve ilçe teşkilatlarında çeşitli konularda araştırma, inceleme ve değerlendirme yapmak üzere MYK kararı ile çalışma grupları ve danışma kurulları kurulabilir.

(4) Genel Merkez ve diğer teşkilât birimlerinde partinin amacına uygun olarak gerekli görülmesi halinde araştırma ve danışma amaçlı ihtiyari kurullar Merkez Yönetim Kurulu kararı ile oluşturulabilir.

(5) Kurulacak birimlerin teşkili, çalışma şekli, görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelerinin sayısına ilişkin yönetmelik çıkarılabilir. Yardımcı kuruluşların, yan kuruluşların ve yurtdışı temsilciliklerin seçim işlemlerinde özel bir düzenlemenin yapılmadığı hallerde, bu Tüzüğün seçim hükümleri uygulanabilir.

Çalışma Grupları

Madde 26- (1) Genel Merkez ile il ve ilçe teşkilatlarında; dünya ve ülke meseleleriyle ilgili çeşitli konularda, teşkilat kademesinin bulunduğu yerin siyasi ve sosyal gelişmeleri ile sorunları ve potansiyeli hakkında ve diğer parti faaliyetlerine yönelik olarak, araştırma ve değerlendirmeler yapmak üzere çalışma grupları kurulabilir. Çalışma grupları, kuruldukları kademenin başkanına bağlı olarak faaliyet gösterirler ve çalışmalarını bir rapor halinde bağlı oldukları makama sunarlar.

(2) Çalışma grupları, Genel Merkezde Genel Başkanın, il ve ilçe teşkilatlarında Yürütme Kurulunun izni ile kurulur. Genel Başkan, Genel Merkezdeki çalışma gruplarının, doğrudan kendisine bağlı ya da bir MYK üyesine bağlı olarak faaliyet yürütmesini uygun görebilir.

Genel Başkan Yardımcıları

Madde 27- (1) Genel başkan yardımcılarının sayısı ile bunların görev alanı ve görev tanımları, Genel Başkanın önerisi üzerine Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Seçilen genel başkan yardımcıları arasında görev dağılımı, aralarındaki

işbirliği ve koordinasyon, Genel Başkan tarafından yayınlanacak genelge ile düzenlenir.

Genel Sekreter

Madde 28- (1) Genel sekreter, MKYK ve MYK toplantı tutanaklarını düzenler, kararları zapta geçirir, imza edilmelerini sağlar ve uygulanmalarını takip eder. Genel merkezin gelen-giden her türlü evrak işleri ile yazışmalarının düzenlenmesinden, MKYK ile MYK'nın gündemlerinin hazırlanmasından ve takibinden sorumludur.

(2) Genel sekreterlik, genel evrak kaydının tutulduğu birim olarak, Partinin yazışma ve haberleşme ünitesidir. Partinin bütün resmi ve Parti içi yazışmaları, genel sekreterin gözetim ve denetimi altında genel sekreterlik birimi aracılığıyla yapılır.

(3) Genel sekreter, Partinin sağlam bir arşive sahip olmasından sorumludur.

Genel Başkan Danışman ve Başdanışmanları

Madde 29- (1) Genel Başkan, çeşitli konularda araştırma, inceleme, değerlendirme ve benzeri çalışmalar yaptırmak üzere, yeteri kadar danışman ve başdanışman görevlendirebilir.

(2) Başdanışman ve danışmanlar, Genel Başkan'ın gerek görmesi halinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu ve Danışma Kurulu toplantılarına veya diğer parti toplantılarına oy hakkı olmaksızın katılabilirler.

(3) Danışman ve Başdanışmanlar, Genel Başkan'ın uygun görüşü ile Partiyi temsilen parti dışı toplantılara iştirak edebilirler.

Parti Müfettişleri

Madde 30- (1) Genel Başkan, her kademedeki parti faaliyetlerinin Anayasa, kanunlar, Parti Tüzük ve Programı ile ülke menfaatleri doğrultusunda yürütülmesini sağlamak ve bu faaliyetlerde etkinliği artırmak için, denetim çalışmaları yapmak üzere yeteri kadar parti müfettişi görevlendirebilir.

(2) Denetimle görevlendirilecek parti müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları, yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İL TEŞKİLATI

İL Kongresi

Madde 31- (1) İl Kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden meydana gelir. İl Kongresi; İl Başkanını, İl Yönetim Kurulu ile İl Disiplin Kurulunun asıl ve yedek üyelerini ve ili Büyük Kongrede temsil edecek delegeleri seçer.

İL Kongresi Delegeleri

Madde 32- (1) İl teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan İl Kongresi, ilçe kongreleri tarafından gizli oyla seçilmiş en fazla 600 delege ile tabii delegelerden meydana gelir.

(2) İlçelerin İl Kongresinde kaç delege ile temsil olunacağı, önce her ilçeye altı delegenin tahsis edilmesi, tahsis toplamının toplam kongre delege sayısından düşülmesinden sonra kalan delege sayısının Partinin son genel seçimde o ilçede aldığı oy sayısı esas alınmak suretiyle hesaplanarak tespit edilir. Henüz genel seçime girilmeyen hallerde kayıtlı üye sayısı esas alınır.

(3) İlin partili milletvekilleri, partili büyükşehir belediye başkanları, il yönetim ve il disiplin kurulu başkan ve asıl üyeleri İl Kongresinin tabii delegeleridir.

(4) Geçici il yönetim ve il disiplin kurulu başkan ve üyeleri de İl Kongresine katılabilirler. Ancak bunlardan delege sıfatı bulunmayanlar, oy kullanamazlar.

İL Başkanı

Madde 33- (1) İl Başkanı, İl Kongresi tarafından gizli oyla seçilir. İl teşkilatının başı ve temsilcisi olarak il yönetim kurulu ile birlikte Partinin il düzeyindeki faaliyetlerini planlamak, koordine etmek, yürütmek ve denetlemekle görevlidir. İl Başkanı, bu görevlerin gerektirdiği yetkileri de kullanır.

(2) Aynı kişi, Kurucu İl Başkanlığından sonra yapılacak ilk olağan İl Kongresinden başlamak üzere, toplamda en çok 10 yıl İl Başkanlığı yapabilir. Bu süre dolduğunda görevi, yapılacak ilk İl Kongresine kadar devam eder.

İl Yönetim Kurulu

Madde 34- (1) İl Yönetim Kurulu, İl Kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve İl Başkanı dâhil en az 20, en çok 50 üyeden oluşur. Kongrede asıl üye sayısının yarısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

İl Yönetim Kurulunun Görevleri

Madde 35- (1) İl yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a. Kanun, Parti Tüzüğü ve Parti Yönetmelikleri ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarının gereklerini yerine getirmek,
- b. Üst kademelerin emir ve talimatlarına uymak,
- c. İlde parti faaliyetlerini düzenlemek, koordine etmek ve yürütmek,
- ç. Partinin görüş, amaç, ilke ve politikalarının anlatılması, yayılması ve partinin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmak,
- d. Alt kademe faaliyetlerini denetlemek,
- e. Diğer partilerin çalışmalarını izlemek ve değerlendirmek,
- f. Bütün seçimlerde parti adaylarının başarısı için gayret etmek, bunun icap ettirdiği programları yapmak ve seçim çalışmalarını düzenlemek,
- g. İlde ekonomik, siyasi ve sosyal olaylar hakkında araştırma yapmak, bilgi toplamak ve değerlendirmek, değerlendirme sonuçlarını üst kademeye bildirmek,
- ğ. İl kongresinin gündemini hazırlamak, kongreye sunulacak çalışma raporu, yıllık bütçe ve kesin hesap tasarısının zamanında düzenlenmesini sağlamak,
- h. Parti gelirlerinin en uygun şekilde toplanması, mevzuata uygun yeni gelir kaynaklarının bulunması ve parti harcamalarının usulüne uygun olarak yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak,

- ı. Gerektiğinde il içerisinde siyasi, sosyal ve kültürel içerikli toplantılar düzenlemek,
- i. İl başkanına verilen görevlerin yerine getirilmesinde yardımcı olmak.

İl Yürütme Kurulu

Madde 36- (1) İl yürütme kurulu, en az 5, en çok 13 üyeden oluşur. Üyeleri; il başkanı tarafından il yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir.

(2) İl yürütme kurulu üyeleri, il başkan yardımcısı sıfatıyla görev yapar. İl yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev dağılımı, il başkanı tarafından yapılır.

(3) İl yürütme kurulu il başkanının başkanlığında, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Tüzükte yazılı istisnai durumlar dışında katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

(4) İl yürütme kurulu, il yönetim kurulunun gündemini hazırlar, il başkanının tevdi ettiği işleri yapar, il kongresi ve il yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

(5) Tüzüğün "Merkez Yürütme Kurulu" ve "Merkez Yürütme Kurulunun Görev ve Yetkileri" başlıklı 21 ve 22'nci maddelerinin hükümleri, İl Yürütme Kurulu hakkında da uygulanır.

İl Disiplin Kurulu

Madde 37- (1) İl disiplin kurulu, il kongresi tarafından seçilmiş 7 asıl, 5 yedek üyeden oluşur.

(2) İl disiplin kurulu, Tüzükte Merkez Disiplin Kurulu'nun ilk derecede bakacağı işler olarak belirtilenler ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunca bakılacak işler dışında kalan ve il çevresinde Partiyeye kayıtlı olan üyeler hakkında birinci derecede disiplin soruşturması yapar ve karar verir.

(3) İl disiplin kurulu kararlarına karşı, bildirimden itibaren 10 gün içinde ilgili kişi veya il yönetim kurulu tarafından Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin kurulu kararı kesinleşir.

(4) Ancak il disiplin kurulunca verilmiş ihraç kararına karşı itiraz edilmemiş olsa bile, il disiplin kurulu başkanlığınca ilgili soruşturma dosyası, incelenmek üzere 15 gün içinde Merkez Disiplin Kurulu'na gönderilir. Çıkarma kararı, Merkez Disiplin Kurulu'nun onayı ile Parti içi işlemler bakımından kesinleşir.

İl Genel Sekreteri

Madde 38- (1) İl Genel sekreteri, İl Yönetim ve İl Yürütme Kurulu toplantı tutanaklarını düzenler, kararları zapta geçirir, imza edilmelerini sağlar ve uygulanmalarını takip eder. İl Başkanlığının gelen-giden her türlü evrak işleri ile yazışmalarının düzenlenmesinden, İl Yönetim ve Yürütme Kurullarının gündemlerinin hazırlanmasından ve takibinden sorumludur.

(2) İl Genel Sekreterliği, genel evrak kaydının tutulduğu birim olarak, İl Başkanlığının yazışma ve haberleşme ünitesidir. İl Başkanlığının bütün resmi ve Başkanlık içi yazışmaları, il genel sekreterinin gözetim ve denetimi altında il genel sekreterliği birimi aracılığıyla yapılır.

(3) İl Genel Sekreteri, İl Başkanlığının sağlam bir arşive sahip olmasından sorumludur.

ALTINCI BÖLÜM

İLÇE VE BELDE TEŞKİLATLARI

İlçe Kongresi

Madde 39- (1) İlçe Kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden meydana gelir. İlçe Başkanını, İlçe Yönetim Kurulunun asıl ve yedek üyelerini ve il kongresinde ilçeyi temsil edecek delegeleri seçer ve gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

İlçe Kongresinin Delegeleri

Madde 40- (1) İlçe Kongresi, gizli oyla seçilmiş en çok 400 delege ile tabii delegelerden meydana gelir. İlçeye kayıtlı üye sayısı, o ilçe için belirlenen seçilmiş delege sayısından az ise üyelerin tamamı İlçe Kongresi delegesi sayılır. İlçeye kayıtlı üye sayısı, o ilçe için belirlenmiş seçilmiş delege sayısından fazla ise İlçe Kongresinin

seçilmiş delegeleri, Partinin ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde son genel seçimde aldığı oy sayısı esas alınmak suretiyle her mahalle ve köye verilecek kontenjana göre belirlenir. Asıl delege sayısının yarısı kadar yedek delege seçilir. Henüz genel seçime girilmeyen hallerde, kayıtlı üye sayısı esas alınır. Köy ve mahallelerdeki üye sayısı delege kontenjanı verilmesi gereken oranın altında ise bu durumdaki köy ve mahallelerin diğer köy ve mahallelerle birleştirilerek delege çıkarması sağlanabilir. Delege dağılımında eksiklikler veya fazlalıklar, delege tahsisinden sonra artan nüfus büyüklüğüne göre yapılan sıralama ile giderilir.

(2) Birinci fıkraya göre İlçe Yönetim Kurulu tarafından kongreden en az üç ay önce tespit edilecek delege dağılım listesi, İl Yönetim Kurulunun onayına sunulur ve onayı müteakip ilan edilir. İlan edilen delege listesine on gün içinde yapılacak itirazları İl Yönetim Kurulu kesin olarak karara bağlar.

(3) İlçe Kongresinin tabii delegeleri; İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulunun asıl üyeleri, partili İlçe Belediye Başkanı ve ilçeye bağlı beldelerin partili belediye başkanlarıdır. Büyükşehir olmayan illerin partili belediye başkanları, merkez ilçe kongresinin tabii delegesidir.

(4) Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri, İlçe Kongresine katılabilir ancak bunlardan delege sıfatı olmayanlar oy kullanamazlar.

İlçe Kongresi Delegelerinin Seçimi

Madde 41- (1) İlçe Kongresi delegelerinin seçimi, İlçe Yönetim Kurulu tarafından düzenlenecek kongre takvimine uygun olarak köy ve mahalle esasına göre gerçekleştirilir. İlçe başkanlığı, delege seçimlerini Tüzük hükümlerine uygun olarak gerçekleştirmek üzere parti üyeleri arasından uygun gördüklerine görev verebilir.

(2) İlçe Yönetim Kurulu, her köy ve mahallede kayıtlı parti üyelerinin listesini, Genel Merkez üye kayıtlarını esas alarak ayrı ayrı hazırlayıp köy ve mahalle temsilcisine, köy ve mahalle temsilcisi yok ise görevlendireceği bir üyeye gönderir. Bu listeler, delege seçiminden en az 15 gün önce İlçe Başkanlığı ile ilçeye bağlı köy ve mahallelerde uygun bir yerde askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilir. İlanda delege seçiminin nerede, hangi gün ve saatte yapılacağı, seçimi yapabilmek için yapılacak yoklama ile toplantı için kesinleşmiş delege seçmen listesinde yer alan üyelerin salt çoğunluğunun

aranacağı, salt çoğunluğun ikinci kongrede de sağlanamaması halinde mevcut üyelerin katılımı ile yapılacağı da belirtilir. Listelerin askıya çıkarıldığı, delege seçimi yapılana kadar askıda kaldığı ve askıdan indirildiği tarihleri de içerecek şekilde mahallinde düzenlenecek bir tutanakla tespit edilir.

(3) Kayıtlı üye olduğu halde listede yer verilmeyen veya üye olmadığı halde listede ismi bulunan kişilerle ilgili olarak, askı tarihinden itibaren 5 gün içinde İlçe Yönetim Kuruluna itirazda bulunulabilir.

(4) İtirazlar, İlçe Yönetim Kurulunda 2 gün içinde görüşülerek karara bağlanır. İtiraz haklı bulunursa listede gerekli düzeltme yapılır. İtiraz 2 gün içinde görüşülmez veya reddedilirse itirazda bulunan, itirazını 2 gün içinde İl Yürütme Kuruluna iletebilir. İl Yürütme Kurulunun vereceği karar, kesin ve bağlayıcıdır. İl Yürütme Kurulu, itirazı haklı bulursa kararının gereği yapılır.

(5) Delege seçimlerinde gizli oy ve açık tasnif ilkesi uygulanır. Tasnif sonucunu gösteren tutanak düzenlenerek İlçe Yönetim Kuruluna teslim edilir. Tüzüğün "Tutanakların gönderilmesi" başlıklı 58'inci maddesinde yazılı esaslar, delege seçimleri hakkında da uygulanır.

(6) Delege seçimlerine karşı seçimden itibaren 3 gün içinde yapılacak itirazları 2 gün içinde görüşüp kesin olarak karara bağlamaya İl Yönetim Kurulu yetkilidir.

İlçe Başkanı

Madde 42- (1) İlçe Başkanı, İlçe Kongresi tarafından gizli oyla seçilir. İlçe teşkilatının başı ve temsilcisi olarak İlçe Yönetim Kurulu ile birlikte Partinin ilçe düzeyindeki faaliyetlerini planlamak, koordine etmek, yürütmek ve denetlemekle görevlidir. İlçe Başkanı, bu görevlerin gerektirdiği yetkileri de kullanır.

(2) Aynı kişi, Kurucu İlçe Başkanlığından sonra yapılacak ilk olağan İlçe Kongresinden başlamak üzere, toplamda en fazla 10 yıl İlçe Başkanlığı yapabilir. Bu süre dolduğunda görevi, yapılacak ilk İlçe Kongresine kadar devam eder.

İlçe Yönetim Kurulu

Madde 43- (1) İlçe Yönetim Kurulu, İlçe Kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve İlçe

Başkanı dâhil en az 9, en çok 25 üyeden oluşur. Kongrede asıl üye sayısının yarısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

İlçe Yönetim Kurulunun Görevleri

Madde 44- (1) İlçe yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a. Kanun, Parti Tüzüğü ve Parti Yönetmelikleri ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarının gereklerini yerine getirmek,
- b. Üst kademelerin emir ve talimatlarına uymak,
- c. İlçede parti faaliyetlerini düzenlemek, koordine etmek ve yürütmek,
- ç. Partinin görüş, amaç, ilke ve politikalarının anlatılması, yayılması ve partinin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmak,
- d. Alt kademe faaliyetlerini denetlemek,
- e. Diğer partilerin çalışmalarını izlemek ve değerlendirmek,
- f. Bütün seçimlerde parti adaylarının başarısı için gayret etmek, bunun icap ettirdiği programları yapmak ve seçim çalışmalarını düzenlemek,
- g. İlçede ekonomik, siyasi ve sosyal olaylar hakkında araştırma yapmak, bilgi toplamak ve değerlendirmek, değerlendirme sonuçlarını üst kademeye bildirmek,
- ğ. İlçe kongresinin gündemini hazırlamak, kongreye sunulacak çalışma raporu, yıllık bütçe ve kesin hesap tasarisının zamanında düzenlenmesini sağlamak,
- h. Parti gelirlerinin en uygun şekilde toplanması, mevzuata uygun yeni gelir kaynaklarının bulunması ve parti harcamalarının usulüne uygun olarak yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak,
- ı. Gerektiğinde ilçe içerisinde siyasi, sosyal ve kültürel içerikli toplantılar düzenlemek,
- i. İlçe başkanına verilen görevlerin yerine getirilmesinde yardımcı olmak.

İlçe Yürütme Kurulu

Madde 45- (1) İlçe yürütme kurulu, en az 5, en çok 9 üyeden oluşur. Üyeleri; ilçe başkanı tarafından ilçe yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir.

(2) İlçe yürütme kurulu üyeleri, ilçe başkan yardımcısı sıfatıyla görev yaparlar. İlçe yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev dağılımı, ilçe başkanı tarafından yapılır.

(3) İlçe Yürütme Kurulu, İlçe Başkanının başkanlığında, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Tüzüğün istisna hükümleri dışında katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

(4) İlçe Yürütme Kurulu, İlçe Yönetim Kurulunca alınmış kararların uygulanmasını sağlar, İlçe Yönetim Kurulunun gündemini hazırlar, İlçe Başkanının tevdi ettiği diğer işleri yapar.

İlçe Genel Sekreteri

Madde 46- (1) İlçe Genel sekreteri, İlçe Yönetim ve İlçe Yürütme Kurulu toplantı tutanaklarını düzenler, kararları zapta geçirir, imza edilmelerini sağlar ve uygulanmalarını takip eder. İlçe Başkanlığının gelen-giden her türlü evrak işleri ile yazışmalarının düzenlenmesinden, İlçe Yönetim ve Yürütme Kurullarının gündemlerinin hazırlanmasından ve takibinden sorumludur.

(2) İlçe Genel Sekreterliği, genel evrak kaydının tutulduğu birim olarak, İlçe Başkanlığının yazışma ve haberleşme ünitesidir. İlçe Başkanlığının bütün resmi ve Başkanlık içi yazışmaları, ilçe genel sekreterinin gözetim ve denetimi altında ilçe genel sekreterliği birimi aracılığıyla yapılır.

(3) İlçe Genel Sekreteri, İlçe Başkanlığının sağlam bir arşive sahip olmasından sorumludur.

Belde Teşkilatı

Madde 47- (1) İl ve ilçe merkezleri dışında belediye olan yerlerde ilçe teşkilatına bağlı olarak çalışmak üzere belde teşkilatı kurulabilir.

(2) Belde teşkilatı, Belde Başkanı ile en az 5 ve en çok 7 üyeden oluşan belde yönetim kurulundan oluşur.

(3) Belde başkanları, ilçe başkanının teklifi üzerine il yürütme kurulu; belde yönetim kurulları ise belde başkanlarının teklifi üzerine ilçe yürütme kurulları tarafından atama yoluyla oluşturulur.

(4) Aynı kişi, toplamda en fazla 10 yıl Belde Başkanlığı yapabilir.

Belde Yönetim Kurulunun Görevleri

Madde 48- (1) Belde yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a. Kanun, Parti Tüzüğü ve Parti Yönetmelikleri ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarının gereklerini yerine getirmek,
- b. Üst kademelerin emir ve talimatlarına uymak,
- c. Beldede parti faaliyetlerini düzenlemek, koordine etmek ve yürütmek,
- ç. Partinin görüş, amaç, ilke ve politikalarının anlatılması, yayılması ve partinin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmak,
- d. Diğer partilerin çalışmalarını izlemek ve değerlendirmek,
- e. Bütün seçimlerde parti adaylarının başarısı için gayret etmek, bunun icap ettirdiği programları yapmak ve seçim çalışmalarını düzenlemek,
- f. Beldede ekonomik, siyasi ve sosyal olaylar hakkında araştırma yapmak, bilgi toplamak ve değerlendirmek, değerlendirme sonuçlarını üst kademeye bildirmek,
- g. Parti gelirlerinin en uygun şekilde toplanması, mevzuata uygun yeni gelir kaynaklarının bulunması ve parti harcamalarının usulüne uygun olarak yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak,
- ğ. Gerektiğinde belde içerisinde siyasi, sosyal ve kültürel içerikli toplantılar düzenlemek,
- h. Belde başkanına verilen görevlerin yerine getirilmesinde yardımcı olmak.

Belde Genel Sekreteri

Madde 49- (1) Belde Genel sekreteri, Belde Yönetim Kurulu toplantı tutanaklarını düzenler, kararları zapta geçirir, imza edilmelerini sağlar ve uygulanmalarını takip eder. Belde Başkanlığının gelen-giden her türlü evrak işleri ile yazışmalarının

düzenlenmesinden, Belde Yönetim Kurulunun gündemlerinin hazırlanmasından ve takibinden sorumludur.

(2) Belde Genel Sekreterliği, genel evrak kaydının tutulduğu birim olarak, Belde Başkanlığının yazışma ve haberleşme ünitesidir. Belde Başkanlığının bütün resmi yazışmaları, belde genel sekreterinin gözetim ve denetimi altında belde genel sekreterliği birimi aracılığıyla yapılır.

(3) Belde Genel Sekreteri, Belde Başkanlığının sağlam bir arşive sahip olmasından sorumludur.

YEDİNCİ BÖLÜM

İL VE İLÇE KONGRELERİNİN ORTAK HÜKÜMLERİ

Kongrelerin Görev ve Yetkileri

Madde 50- (1) Her düzeydeki teşkilatın en üst ve en yetkili karar ve denetim organı olan Kongreler, ilgili teşkilat yönetim organının faaliyet, hesap ve ibrasının görüşüldüğü, yeni yönetim organlarının ve üst kademe delegelerinin seçildiği kuruldur.

(2) Kongrelerde Tüzük ve Program çerçevesinde yerel ve genel her türlü hizmet ve faaliyet hakkında görüşmeler yapılabilir, kararlar alınabilir.

(3) Görüşmelerde söz istemeleri halinde üst kademe yetkililere ve ilin milletvekillerine öncelik tanınır ve söz isteyenlere sırasına göre söz verilir.

(4) Faaliyet ve hesap raporunda karşı oy yazısı olmayan yönetim kurulu üyesi, rapor aleyhine konuşmak için söz alamaz ve konuşamaz.

(5) İbra oylamasına, ilgili yönetim kurulu başkan ve üyeleri katılamazlar.

İl ve İlçe Kongrelerinin Takvimi, Delege Seçimleri ve Gündemi

Madde 51- (1) İl ve ilçelerin olağan kongreleri için süre; iki yıldan az, üç yıldan fazla olamaz. İl ve ilçe kongrelerinin olağan kongre takvimi, Büyük Kongrenin yapılmasından önce tamamlanacak şekilde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK) tarafından kararlaştırılır. Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun yetki vermesi ve belirleyeceği kongre takvimi içinde olması şartıyla, bağlı ilçe kongrelerinin takvimini İl Yönetim Kurulu belirleyebilir.

(2) İlgili teşkilat yönetim kurulu, kongre gününden en az on beş gün önce gündemi, kongrenin yapılacağı yeri, gün ve saatini, yeterli çoğunluk sağlanmadığı takdirde ikinci toplantının gündemi ile hangi gün, yer ve saatte yapılacağını, alışılmış yöntemlerle ilan eder. Ayrıca kongre gün ve yeri, güvenlik tedbirleri yönünden resmî yazı ile toplantı gününden yedi gün önce mahallin mülkî amirliğine bildirilir.

(3) İl ve ilçe kongrelerinde, üst teşkilat kongresi için seçilmesi gereken sayıda asıl ve bu miktarın yarısı kadar yedek delege seçimi yapılır. Kongre delegeliği, Tüzüğün "Görevden Uzaklaştırma" başlıklı 65'inci maddesinin (d) fıkrası uyarınca Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun (MKYK) il, ilçe ve belde başkanları ile yönetim kurullarını kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırdığı durumlar haricinde ve Parti üyeliği devam etmek şartıyla, kendisini seçen kongrenin olağan toplantısına kadar devam eder.

(4) Organlara seçilenlerin %20'sinden fazlasının aynı çıkar grubuna veya organize yapıya (dernek, vakıf, aşiret, cemaat vb.) mensup olduklarının tespit edilmesi nedeniyle Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun il, ilçe ve belde başkanları ile yönetim kurullarını kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırdığı durumlarda; MKYK, ilgili kongre ve alt kongre delegelerinin görevlerini sonlandırıp, kongrelerin yenilenmesine karar verebilir.

(5) Delege seçimlerinde Kanun ve Tüzük hükümlerine aykırılık tespit edilmiş olması halinde Merkez Yürütme Kurulu, ilçe, il ve büyük kongre delege seçimlerini, kısmen veya tamamen iptal edip yeniden yapılmasına karar verebilir.

(6) Kongre gündemleri, ilgili yönetim kurulu tarafından belirlenir. Üst teşkilatın iletmiş konuların alt teşkilatın kongre gündemine alınması zorunludur. Kongrede divanın oluşması ve gündemin okunmasına kadar, hazır bulunan delegelerin en az beşte biri tarafından imzalanmış yeni gündem maddesi önerileri, müzakereye açılır ve oylama sonucuna göre işlem yapılır.

Delege Listesinin Onaylanması ve İlanı

Madde 52- (1) Kongrelerin seçilmiş ve tabii delegeler listesi, il ve ilçe başkanlıkları tarafından kongreden en az on beş gün önce iki nüsha olarak yetkili seçim kurulu başkanlığına teslim edilir. Bu listeye gündem ile kongrenin yapılacağı yer, gün ve saati ve çoğunluk olmaması halinde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin aynı bilgileri içeren yazı eklenir. Listenin bir örneği, teşkilat merkezinde ilan edilir ve internet erişimine açılır.

(2) Seçim Kurulu Başkanı tarafından onaylanan liste ve ekleri, kongreden yedi gün önce ilgili teşkilat binasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilir. İlan edilen listeye olabilecek itirazlara ilişkin işlemler ile listenin kesinleşmesi, Siyasi Partiler Kanunundaki hükümlere göre sonuçlandırılır.

Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 53- (1) Kongreler, seçilmiş ve tabii delegeler toplamının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yeterli çoğunluğun sağlanamaması halinde, ikinci toplantı, katılanlarla yapılır. Kararlar, Tüzüğün istisna hükümleri dışında, oylamaya katılanların salt çoğunluğu ile alınır.

Kongre Divanı

Madde 54- (1) Toplantı yeter sayısının varlığı, yoklama cetvelindeki imzalar sayılmak suretiyle ilgili teşkilat yetkilisi ve en az iki delegenin imzasını taşıyan bir tutanakla tespit edilir ve Kongre ilgili teşkilat başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyesi tarafından açılır.

(2) Divan Başkanlığı için tek aday var ise açık oylama yapılır, birden fazla aday olması halinde Divan Başkanının nasıl seçileceğine Kongre üyeleri karar verir. Divan Başkanına yardım etmek üzere bir divan başkan yardımcısı ile üç kâtip üyenin seçilmesiyle divanın oluşumu tamamlanmış olur.

(3) Kongreyi, Divan Başkanı yönetir. Divanda kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik olması halinde, Divan Başkanının katıldığı taraf oylamayı kazanmış sayılır. Kongrenin kanun ve Tüzüğe uygun olarak, huzur ve sükûnet içinde yürütülmesi için gerekli önlemleri almak, düzeni sağlamak, kongre gündemini icra etmek ve tutanağı düzenlemek, Kongre Divanının yetki ve görevidir.

(4) Divan Başkanı, Siyasi Partiler Kanununun dördüncü kısmında tanımlanan yasaklara aykırı hareket eden ve konuşma yapan herkese derhal müdahale ederek salondan çıkarmak dâhil toplantıya ara vermek, dinleyici sıralarını boşaltmak gibi gerekli tüm önlemleri alır.

(5) Kongre tamamlandığında düzenlenen kongre tutanağının bir nüshası ve ekleri,

Divan Başkanı tarafından ilgili teşkilat başkanına, bir nüshası da üst kademe yönetimine tevdi edilir.

Kongrelerde Adaylık ve Seçimler

Madde 55- (1) Divan Başkanlığı, seçimler için adaylık başvurularının en son ne zamana kadar yapılabileceğini, ilan edilen süre dolduktan sonra yapılan başvuruların kabul edilmeyeceğini, süre dolduğu zaman sürenin dolduğunu, adaylıktan çekilme ve itiraz süresini ayrı ayrı ilan eder.

(2) **Daha önce herhangi bir siyasi partinin aynı kademesinin teşkilatında görev almamış olmak şartıyla,** delege olsun veya olmasın partili her üye, kongrede yapılacak seçimlerde aday olabilir veya aday gösterilebilir. Ancak belde, ilçe veya il başkanlığına adaylık başvurusu, o kongrede oy kullanma hakkına sahip delege tamsayısının en az yüzde beşinin Divan Başkanlığı tarafından onaylanmış yazılı isteği ile yapılır. Yüzde beşin hesabında kesirli sayılar tama yükseltilir.

(3) Adaylık başvurularının her biri, veriliş sırasına göre okunmak suretiyle Kongre Genel Kurulunun bilgisine sunulur.

(4) Bir kongre döneminde, alt teşkilatın kongresi tarafından teşkilatın zorunlu veya ihtiyarî organlarından birine seçilen üyeler, aynı kongre döneminde üst teşkilat organlarına aday olamaz ve aday gösterilemez.

(5) Adaylıktan yazılı çekilme beyanları, Divan tarafından kimlik tespiti ile tutanağa geçirilir, itirazlar da karara bağlanarak adaylıklar kesinleştirilir ve liste onaylanır. Kesinleşmiş adaylar, ad okunmak suretiyle duyurulur ve liste salonda uygun yerlere asılarak ilan edilir. Adaylıkların kesinleşmesinden ve onaylı listenin Seçim Kuruluna tesliminden sonra yapılacak yazılı çekilme başvuruları, sayım dökümde dikkate alınmaz, bunlardan seçilmiş olan varsa istifa etmiş sayılır.

(6) Kongrelerde gündemin seçim maddesine gelindiğinde Divan, görevi yetkili ve görevli Seçim Kuruluna devreder.

(7) Kongrelerinin tamamında, tüm seçimler birlikte yapılır.

(8) İl Disiplin Kuruluna aday olabilmek için il başkanı adaylarının veya il kongre üyelerinin en az onunun yazılı önerisi gerekir.

(9) Kongrelerde yapılacak seçimlerde kurul adayları, her kurul için ayrı ayrı belirtilmek suretiyle aynı toplu listede gösterilebileceği gibi, her kurul için ayrı toplu listeler de düzenlenebilir. Bu şekillere uygun hazırlanmış ve farklı renklerde olabilecek toplu oy pusulaları Kongre Başkanlık Divanınca tasnif edilerek, mühürlenmek için görevli seçim kuruluna verilir. Ayrıca, her kurul için ayrı ayrı olmak üzere asıl üye ve yedek üye ayrımı ile sayı sınırlaması yapılmaksızın listeler oluşturulabilir. Bu listelere yazılan her ismin karşısına bir işaret kutusu konularak çoğaltılır ve mühürlenerek oy pusulası hâline getirilmek üzere ilçe seçim kurulu başkanına verilir.

(10) Bir kişi aynı anda birden fazla göreve aday olamaz ve aday gösterilemez. Böyle bir durumda, Divan Başkanı tarafından adaya tercih yapması gerektiği bildirilir. Tercihle bulunmayan adayın hiç bir adaylığı işleme konmaz.

(11) İl ve ilçe yönetim kurulu üyelerinin seçimi, dokuzuncu fıkraya göre oluşan listelerden yapılır. İl Disiplin Kurulu üyeleri ise dokuzuncu fıkraya göre oluşacak çarşaf listeden seçilir. Çarşaf liste, aday olunan organlara göre tasnifli şekilde ve tüm adayların alfabetik sıraya göre yer aldığı tek ve ortak listedir. Çarşaf liste, Kongre Divanı tarafından kesinleştirilir ve Seçim Kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Oylama, seçilecek sayıda adayın adının yanına işaret konularak yapılır. Oy pusulasında, seçilecek sayıdan fazla işaretlenmiş bölüm, geçersizdir. Adayların aldıkları oy sırasına göre genel sıralama yapılarak, asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında, Seçim Kurulu tarafından adçekme yoluyla sıra tespit edilir.

(12) Aralarında birinci ve ikinci derece kan veya sıhrî hısımlığı bulunanlar ile eşler, bir kongre döneminde aynı yer teşkilat ve yan kuruluş kurullarına ve başkanlıklarına seçilemezler.

(13) Bu madde hükümlerine aykırı olarak organlara üye veya kongre delegeesi olarak seçilmiş olanların görevlerine Merkez Yürütme Kurulu kararıyla son verilir.

Kongrelerde Oy Kullanma Şekli

Madde 56- (1) Kesinleşmiş delege listesinde ismi olmayan delegeler oy kullanamaz.

(2) Delege, resmî nitelikli bir belge ile veya resimli ve mühürlü üye kimlik kartı ile kimliğini ispat ettikten sonra oyunu bizzat kullanır.

(3) Oylar, oy verme sırasında Sandık Kurulu Başkanınca verilen ve Kurul tarafından mühürlenmiş adayları gösterir listelerde gerekli işaretlemeler yapıldıktan sonra zarfa konularak sandığa atılmak suretiyle kullanılır. Bu işlem bittikten sonra delegenin imzası alınır ve kimlik belgesi iade edilir.

(4) Engelliler, sandık alanında bulunan akrabalarından, yoksa delegelerden birinin yardımıyla oy kullanabilirler. Bir delege, birden fazla engelliye yardım edemez.

Seçimlere İtiraz

Madde 57- (1) Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar ve bu itirazlar üzerine verilecek kararlar, Siyasi Partiler Kanunu hükümlerine göre gerçekleştirilir.

Tutanakların gönderilmesi

Madde 58- (1) Her ilçe başkanı, Kongre Divan Başkanı tarafından kendisine tevdi edilecek ilçe kongresi tutanak örnekleri ile kongrede yapılan seçim sonuçlarını gösteren seçim kurulu tutanak örneğini, itiraz süresi geçtikten, itiraz edilmiş ise sonuçlandıktan hemen sonra Genel Merkeze gönderilmek üzere il başkanlığına teslim eder. İl başkanlığı da il kongresiyle ilgili aynı işlemi üst makam nezdinde yapar.

(2) İl ve ilçe başkanları, ayrıca Tüzüğün "Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi" başlıklı 91'inci maddesinde belirtilen ilçe, il ve yan kuruluş teşkilat organları ile ilgili resmî bildirimleri en geç 15 gün içinde mülkî makamlara da yaparlar. Beldelere ilişkin tüm bildirimler, beldenin bağlı olduğu ilçe başkanlığına yapılır.

Olağanüstü Kongre

Madde 59- (1) İl ve ilçe kongreleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun kararı veya ilgili teşkilat kongre delege tamsayısının beşte birinin noter onaylı yazılı isteği ile olağanüstü toplanır. Bu takdirde, ilgili yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları yaparak durumun tebliğinden itibaren kırk beş gün içinde olağanüstü kongreyi toplaması

zorunludur.

(2) Olağanüstü toplantının gündemi, karar veya talep yazısında belirtilir ve bunun dışında başka bir konu gündeme alınamaz ve görüşülemez.

(3) İlgili teşkilat başkanı, yönetim kurulu ve üst kademe delege seçimlerinin yenilenmesine ilişkin olağanüstü kongre talepleri için Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun onayı gereklidir.

Alt Teşkilatın Üst Kongrede Temsili

Madde 60- (1) Kongre tarihinin yetkili makam tarafından belirlenmiş olmasına rağmen kendi kongresini yapmamış olan belde, ilçe veya il teşkilatı, üst kademe kongresinde delege ile temsil olunamaz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

Toplantı ve Karar Nisabı

Madde 61- (1) İl ve ilçe yönetim kurullarının olağan toplantıları, en az 15 günde bir olmak üzere üye tamsayısının salt çoğunluğu ile yapılır. Kararlar, Tüzüğün istisna hükümleri dışında katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın veya yokluğunda vekilinin katıldığı tarafın oyu kabul edilmiş sayılır. Kurullar, ilk toplantılarında bundan sonraki toplantıların yer, gün ve saatini tespit eder. Sonraki toplantılar, herhangi bir çağrıya gerek olmadan belirtilen gün ve saatte yapılır.

(2) İl ve ilçe yönetim kurulları, kurul başkanının veya kurul üye tamsayısının üçte birinin gündem önerisini de içeren talebi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantılarda, önerilen gündem dışında başka bir konu görüşülemez.

(3) Kararlar, karar defterine yazılıp veya bilgisayar çıktısı alınarak bu deftere yapıştırılıp toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar, bunu belirtmekle yetinebilecekleri gibi, muhalefet gerekçelerini de yazarak imzalayabilirler.

(4) Olağanüstü toplantılar da dâhil, yönetim kurulu toplantılarına üst üste üç veya bir

yıl içinde dört kez özürsüz olarak katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır.

Partinin Temsili

Madde 62- (1) İl, ilçe ve belde başkanları, bu sıfatla başında buldukları Parti teşkilatını temsil ederler. Kendi teşkilatlarının hesap işlerine ait belgeleri, sayman üye ile birlikte imza ederler.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri

Madde 63- (1) İl ve ilçe yönetim kurulları, sorumlu oldukları konulardaki görevlerini Anayasa, Kanun ve Parti Tüzüğü ve Programı ile Parti amaç ve ilkelerine uygun olarak yerine getirir ve Tüzüğün verdiği yetkileri kullanır. Büyük Kongre ve üst makamlar tarafından alınan kararlara ve genel stratejiye uygun olarak Partinin başarısı için bütün güçleriyle çalışır.

(2) Kongrelerle ilgili tüm hazırlıklar ile seçim kurullarına veya idarî makamlara yapılacak bütün bildirimler, ilgili teşkilat başkanı tarafından veya onun talimatı doğrultusunda gerçekleştirilir.

Başkan ve Üyeliklerde Boşalma

Madde 64- (1) İl veya ilçe yönetim kurulu asıl ve yedek üyelerinin hep birlikte istifa etmeleri halinde, ilgili teşkilatın geçici yönetim kurulu Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından atama suretiyle oluşturulur. Bu Kurul, seçimle gelen yönetim kurulunun tüm hak ve yetkilerini kullanır.

(2) İl veya ilçe yönetim kurulu asıl üyeliklerinde boşalma meydana gelmesi halinde, boşalan üyelikler sıradaki yedeklerin çağrılmasıyla doldurulur. Yedeklerin katılımından sonra da üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamıyorsa, kurulun varlığı sona ermiş sayılır ve birinci fıkraya göre geçici kurul oluşturulur.

(3) İl veya ilçe başkanının görevden uzaklaştırılması veya başkanlığın herhangi bir nedenle boşalması hallerinde, kalan süreyi tamamlamak üzere, Merkez Karar ve

Yönetim Kurulu tarafından başkan ataması yapılır.

Görevden uzaklaştırma

Madde 65- (1) Aşağıda belirtilen hususlardan birinin meydana gelmesi halinde il, ilçe ve belde başkanları ile yönetim kurullarını kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırmaya, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK) yetkilidir. Belde başkan ve yönetimi hakkında aynı yetki, il yönetim kurulunca da kullanılabilir. El çektirme kararı, yetkili kurulların üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınır.

a) Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve Yönetmelikleri uyarınca tutulması gerekli defter ve kayıtların usulüne uygun olarak tutulmaması, defter ve belgelerin iyi korunamaması, istendiğinde ibraz edilememesi, kayıtlar üzerinde tahrifat yapılmış olması, muhasebe ile ilgili belgelerin zamanında Genel Merkeze gönderilmemiş olması.

b) Organlara seçilenlerin bilgilerinin süresi içinde mülkî amirliğe gönderilmemiş olması.

c) Ülke ve Parti çıkarlarına aykırı tutum ve davranışlar sergilenmesi veya parti üyeliğinden ihracı gerektiren bir eylem veya işlemde bulunulması.

ç) **Organlara seçilenlerin %20'sinden fazlasının aynı çıkar grubuna veya organize yapıya (dernek, vakıf, aşiret, cemaat vb.) mensup olduklarının tespit edilmesi.**

(2) a) İşten el çektirme kararının il yönetim kuruluna bildirilmesinden itibaren kırkbeş gün içinde il kongresi toplanarak yeni il yönetim kurulunu seçer. Bu süre içerisinde il kongresi için yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.

b) İşten el çektirme kararının ilçe yönetim kuruluna bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde ilçe kongresi toplanarak yeni ilçe yönetim kurulunu seçer. Bu süre içerisinde ilçe kongresi için yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.

Görevden Uzaklaştırmanın Usul ve Esasları

Madde 66- (1) Kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırma talebi, ilçe başkanı veya ilçe yönetim kurulu hakkında ise il yönetim kurulu tarafından; il başkanı veya il yönetim kurulu hakkında ise Merkez Yürütme Kurulu (MYK) tarafından Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna (MKYK) iletilir. Belde başkanı veya belde yönetim kurulu hakkındaki uzaklaştırma talepleri ise ilçe yönetim kurulu tarafından il yönetim kuruluna iletilir.

(2) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, 64 üncü maddede sayılan sebeplerle il ve ilçe başkanları ile yönetim kurullarını resen, kısmen veya tamamen görevden uzaklaştırabilir.

(3) Görevden uzaklaştırma talebine dair kurul kararlarının Siyasi Partiler Kanunundaki istisnalar dışında, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınmış, konuyla ilgili delillerin eksiksiz olarak toplanmış ve bu delillerin değerlendirilmesi sonucunda gerekçeli bir rapor da düzenlenmiş olması gerekir.

(4) İl Yönetim Kurulu ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, kendilerine ulaşan görevden uzaklaştırma taleplerini karara bağlamadan önce, gerekli görürlerse ayrı bir inceleme de yaptırabilirler.

(5) Asıl ve yedek üyeleri ile birlikte yönetim kurullarının tamamının görevden uzaklaştırılması halinde, aynı kararla veya makul bir süre içinde geçici yönetim kurulu oluşturulur. Sadece başkan veya yönetim kurulunun kısmen görevden uzaklaştırılması halinde boşalan üyelik, Tüzüğün "Başkan ve Üyeliklerde Boşalma" başlıklı 64'üncü maddesine göre doldurulur.

(6) Görevden uzaklaştırma kararlarına karşı yargı yoluna başvurmak, kararın yürütülmesini durdurmaz.

Geçici Kurullar Oluşturulması Halinde Olağanüstü Kongre

Madde 67- (1) Geçici yönetim kurulunun göreve başlamasından itibaren otuz gün içinde ilçe kongresi, kırk beş gün içinde ise il kongresi toplanarak yeni yönetim kurulunu seçer. Yeni delege seçimi yapılmış değilse, kongre eski delegelerle toplanır. Bu şekilde seçilen yeni yönetim kurulunun görev süresi, ilgili teşkilatın olağan kongresine kadar devam eder.

(2) Bu maddeye göre toplanacak kongre, teşkilatın olağan kongre takvimine uygun zaman dilimi içinde kalıyorsa, olağan kongre gündemiyle toplanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

PARTİ GRUPLARI

TBMM Parti Grubu

Madde 68- (1) Partili milletvekillerinin sayısı, Siyasi Partiler Kanununda öngörülen sayıya ulaştığında TBMM Parti Grubu oluşturulur ve kuruluşu Genel Başkan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

(2) Grubun kurulduğunun bildirildiği tarihten itibaren on beş gün içinde, grubu oluşturan milletvekilleri tarafından Grup İç Yönetmeliği hazırlanır. Grup İç Yönetmeliğinin yürürlüğe girebilmesi için milletvekili tamsayısının salt çoğunluğu tarafından kabul edilmesi gerekir. Bu şekilde hazırlanan iç yönetmelik, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilir. Grup İç Yönetmeliğine, Parti Tüzük ve Programına aykırı hükümler konulamaz.

(3) Genel Başkan milletvekili ise TBMM Parti Grubunun da başkanıdır. Aksi durumda Grup Başkanı, üyeler tarafından Grup İç Yönetmeliği hükümlerine göre seçilir.

(4) Grup Genel Kurulunda seçimlerle ilgili oylamalar ile üyelere ilişkin bağlayıcı nitelikteki oylamalar, gizli oyla yapılır.

(5) Genel Başkanın milletvekili olmaması nedeniyle TBMM Parti Grubu tarafından seçilen Grup Başkanı ile grup başkanvekilleri, Grup Yönetim Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu üyeleri için yapılacak seçimler, çarşaf liste usulüyle yapılır. Her bir milletvekili aday olabileceği gibi, en az beş milletvekili tarafından da aday gösterilebilir.

(6) Grup başkanı, grup başkan vekilleri ve Grup yönetim kurulu üyeleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre seçilenlerin görev süreleri ise bu seçimi takip eden ilk milletvekili genel seçimlerine kadardır. Boşalma halinde grup başkanı ile başkanvekilleri için yeniden seçim yapılır. Bu şekilde ara seçimle seçilenler, yerine seçildikleri üyenin süresi kadar görev yaparlar. Yönetim kurulunda boşalma olması halinde ise, aldıkları oy sırasına göre yedekleri grup başkanı tarafından davet edilir.

(7) TBMM Parti Grubu, Parti Tüzük ve Programı ile Büyük Kongre ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararlarıyla belirlenen Parti politikalarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmaları yoluyla uygulamaya geçirmek üzere, Grup İç Yönetmeliği çerçevesinde çalışır.

(8) Partili milletvekilleri, yasama çalışmalarında, Parti Tüzük ve Programı ile Büyük Kongre ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda çalışmak, Grup Genel Kurulu ve Grup Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak ve desteklemekle

yükümlüdürler. Geçerli mazeretleri olmadıkça TBMM Genel Kuruluna, komisyon ve grup toplantılarına düzenli olarak katılırlar.

(9) TBMM’de grubun bulunmaması halinde partili milletvekilleri, Partinin genel tutumunu ilgilendiren ya da Genel Başkanın gerekli gördüğü konularda toplanarak ortak tutum belirler. Aralarındaki işbirliğinin ve görev bölümünün kurallarını Genel Başkanla danışarak tespit ederler.

Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubu

Madde 69- (1) Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisindeki partili üyeler, en az üçer kişi olduklarında, Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubunu oluştururlar. Partili belediye başkanı, Belediye Meclisi Parti Grubunun doğal üyesidir.

(2) Belediye Meclisi Parti Grubu ile İl Genel Meclisi Parti Grubu üyeleri aralarından bir başkan, bir başkanvekili ve bir sekreter seçerler.

(3) İl Başkanı, il teşkilatı ile Belediye Meclisi Parti Grubu ve İl Genel Meclisi Parti Grubu arasındaki koordinasyonu sağlar. Aynı görev, ilçe ve belde düzeyinde Parti ilçe ve belde başkanı tarafından sağlanır.

(4) Belediye Meclisi Parti Grubu ile İl Genel Meclisi Parti Grubu üyeleri Partinin ilkelerine, Tüzük ve Programına, Seçim Beyannamesine, Büyük Kongre ve kendi kongreleri ile gruplarının kararlarına uymakla yükümlüdürler.

(5) Belediye başkanlarının kanunlardan kaynaklanan görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınamaz.

(6) Belediye ve il genel meclisi parti gruplarının çalışma usulleri, gruplar tarafından hazırlanacak yönetmeliklerle düzenlenir.

ONUNCU BÖLÜM

YAN KURULUŞLAR

Kadın Kolları

Madde 70 – (1) Genel Merkez bünyesinde Genel Başkan tarafından belirlenecek Genel Başkan Yardımcısına bağlı olmak üzere Kadın Kolları Başkanlığı oluşturulabilir. Her il,

ilçe ve beldede kadın kolları teşkilatı kurulabilir. Gerekli görüldüğünde köy ve mahallelerde de kadın kolları kurulabilir.

(2) Kadın kollarının kuruluş, teşkilatlanma, işleyiş ve diğer hususları, yönetmelikle düzenlenir.

Gençlik Kolları

Madde 71– (1) Genel Merkez bünyesinde Genel Başkan tarafından belirlenecek Genel Başkan Yardımcısına bağlı olmak üzere Gençlik Kolları Başkanlığı oluşturulabilir. Her il, ilçe ve beldede kadın kolları teşkilatı kurulabilir. Gerekli görüldüğünde köy ve mahallelerde de kadın kolları kurulabilir.

(2) Gençlik kollarında görev alacakların 18-30 yaş aralığında olması gereklidir.

(3) Gençlik kollarının kuruluş, teşkilatlanma, işleyiş ve diğer hususları, yönetmelikle düzenlenir.

Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi Temsilci ve Kurulları

Madde 72 – (1) Mahalle, köy ve sandık bölgesi; Parti çalışmalarının temel zeminidir. Partiyi ve Parti faaliyetlerini tanıtmak, aksaklıkları ve talepleri tespit edip rapor etmek, verilecek Parti görevlerini yapmak üzere, ilçe ve belde yönetim kurullarınca Parti üyeleri arasından köy, mahalle ve sandık bölgesi temsilcilikleri veya üç kişiden az olmayan temsilci kurullar oluşturulabilir. Bu kurullarda kadın ve gençlik kollarının, mümkünse asgari birer temsilci ile temsil edilmelerine özen gösterilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ

Yurtdışı Temsilcilikleri

Madde 73- (1) Yurt dışı temsilcilikleri, gerek görülen ülkelerde, ilgili ülke mevzuatı da dikkate alınarak Genel Başkanın teklifi ve Merkez Yönetim Kurulunun kararı ile kurulur.

(2) Ülke Temsilcilikleri; Ülke Temsilcisi, Ülke Temsilciliği Yönetim Kurulu, Ülke Temsilciliği Yürütme Kurulu ve Ülke Temsilciliği Disiplin Kurulundan oluşur.

(3) Ülke Temsilciliklerinin oluşumunda, Tüzüğün İl Teşkilatına ilişkin hükümleri esas alınır. Bu konudaki belirsizlik ve uyuşmazlıklarda Merkez Yürütme Kurulunun kararları uygulanır.

(4) Aynı kişi, toplamda en fazla 10 yıl ülke temsilciliği yapabilir.

(5) Yurtdışı temsilciliklerinin kuruluşu ve çalışmalarına ilişkin yönetmelik çıkarılabilir.

ONİKİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN İŞLEMLERİ

Disiplin Kurulları

Madde 74- (1) Disiplin cezası verme görev ve yetkisi, disiplin kurullarına aittir. Bir söz veya eylemin yargı organlarının görev alanına girmesi, ilgili hakkında disiplin hükümlerinin yürütülmesine engel olmaz.

(2) Parti disiplin kurulları şunlardır:

- a) Merkez Disiplin Kurulu
- b) TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu
- c) Ortak Disiplin Kurulu
- ç) İl Disiplin Kurulu

Disiplin Kurullarına İlişkin Ortak Hükümler

Madde 75- (1) Disiplin suçu; Kanuna veya Parti Tüzüğüne, Programına, yönetmeliklerine aykırı, Parti üyeliği ile bağdaşmayan, Parti içinde birlik, huzur ve uyumlu çalışma ortamını bozan ve/veya Partiye zarar veren söz veya eylemlerdir. Bu söz veya eylemleri sebebiyle;

a) Genel Başkan, Kurucu üyeler, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu Başkan ve üyeleri, kadın ve gençlik kolları genel başkanları ile merkez

yönetim kurulu üyeleri, partili büyükşehir belediye başkanları ve Parti üyeliği devam eden TBMM eski üyeleri ile hükümet eski üyelerine Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun istemi üzerine Merkez Disiplin Kurulu,

b) TBMM Parti Grubu üyelerine, Partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren söz veya eylemleri sebebiyle TBMM Grup Yönetim Kurulunun istemi üzerine Ortak Disiplin Kurulu; bunlar dışında kalan bağlayıcı grup kararlarına, Grup İç Yönetmeliğine ve grup disiplinine, aykırı ya da göreviyle bağdaşmayan söz veya eylemleri sebebiyle Grup Yönetim Kurulunun istemi üzerine TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu,

c) İl başkanları, il yönetim kurulunun asıl üyeleri, il disiplin kurulu başkan ve asıl üyeleri, il ve ilçe belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve yan kuruluşların il başkanlarına Merkez Yürütme Kurulunun istemi üzerine Merkez Disiplin Kurulu,

ç) Yukarıda sayılanlar dışında kalan görevliler ve üyelere il yönetim kurulunun istemi üzerine il disiplin kurulu, disiplin cezası vermeye yetkili ve görevlidir.

(2) Gerek gördüğü hallerde Merkez Yürütme Kurulu, il yönetim kurullarının tedbirli olarak görevden uzaklaştırma yetkilerini de kullanarak bir üyeyi yetkili disiplin kuruluna sevk edebilir.

(3) İl yönetim kurulları, ilçelerden gelen dosyalar ve üyelere gelen şikâyetlerle ilgili olarak başvuru tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde karar verir. Bu süre içerisinde karar verilmemesi durumunda istek reddedilmiş sayılır. Bu durumda ilçe yönetim kurulu ya da şikâyetçi 7 gün içerisinde Merkez Yürütme Kuruluna itiraz edebilir.

(4) Disiplin kuruluna sevk kararı, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alınır. Sevke yetkili kurul, karardan önce ilgisini dinleyip gerek gördüğü inceleme ve araştırmaları, görevlendireceği üye veya üyeleri vasıtasıyla yaptırabilir. İhbar veya şikâyet eden, sevke yetkili kurulun üyesi ise konuyla ilgili toplantı ve müzakerelere katılamaz, kendisine inceleme ve araştırma görevi verilemez.

(5) Disiplin kuruluna sevk kararlarının, isnat olunan söz veya eylem ile uygulanması istenen disiplin cezasını belirtir şekilde gerekçeli olması zorunludur.

(6) Merkez Disiplin Kurulu, il disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı 10 gün içinde yapılan itirazlar üzerine ve bu maddenin yedinci fıkrası gereği gönderilen disiplin dosyalarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceledikten sonra, lehte veya aleyhte

bozulmasına, bozmanın niteliğine göre gerekli olan cezayı tayin etmeye, değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

(7) İl disiplin kurulu tarafından verilen ihraç kararına karşı itiraz edilmemiş olsa bile, il disiplin kurulu başkanlığınca ilgili soruşturma dosyası, incelenmek üzere 15 gün içinde Merkez Disiplin Kuruluna gönderilir. Çıkarma kararı, Merkez Disiplin Kurulunun onayından sonra kesinleşir.

(8) Disiplin kurullarının kendi başkan ve üyeleri, kendileri hakkındaki soruşturmada, müzakere ve kararlara katılamazlar. Bu durumda olanların yerine sadece o işlemlere mahsus olmak üzere sırasıyla yedek üye alınır.

(9) Disiplin kurulları kendilerine intikal eden dosyaları en geç 30 gün içinde gerekçeli olarak karara bağlar ve kararlar en geç 30 gün içinde ilgiliye tebliğ edilir. Disiplin kurulları, öngörülen süre içinde sonuçlandırılmayacak disiplin dosyaları için gerekçesini belirterek dosyayı sevk eden organdan ek süre isteyebilir. Verilecek ek süre 30 günden uzun olamaz. Bu süreler içinde karar verilmemesi halinde disiplin soruşturması düşer.

(10) Partili milletvekilinin TBMM Parti Grubu üyeliğinden kesin olarak çıkarılması, Partiden çıkarılmayı ve Partiden kesin olarak çıkarılması da TBMM Parti Grubu üyeliğinden çıkarılmayı gerektirir.

(11) Partili milletvekiline verilen TBMM Parti Grubundan geçici olarak çıkarılma cezası, ceza süresince Gruptaki çalışmalara katılmamasını gerektirir.

(12) Geçici çıkarma cezası alanlar, bu süre içinde parti üyelerine tanınan hakları kullanamazlar, faaliyetine katılamayacağı Parti organlarına hiçbir teklif yapamaz ve cezalarının tamamlanmasından itibaren 6 ay süre ile Parti organlarına seçilemezler. Geçici çıkarma cezasının uygulanması süresince kişinin, Parti Tüzüğüne, Programına, Partinin diğer mevzuatına ve organlarının bağlayıcı kararlarına uyması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

(13) Disiplin kurulları üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir. Ancak partiden kesin çıkarma cezaları için üye tamsayısının çoğunluğunun kararı gereklidir.

(14) Disiplin kuruluna sevk edilen partili, yazılı veya sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye tebliği tarihinden başlamak

üzere 15 gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre 7 gündür. Yazılı savunma veren, sözlü savunma talebinde de bulunabilir. Savunma süresini geçirenler savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar. Savunmaya çağırma, disiplin kurulu başkanlığınca yazı ile yapılır. Bu yazıda uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezanın istenmesine sebep olan söz veya eylemler açıkça gösterilir.

(15) Disiplin kurullarına sevk yetkisine sahip bulunan organ ve mercilerin kararları ile disiplin kurullarınca verilen disiplin cezaları hakkında, her kademedeki kongrelerde görüşme yapılamaz ve bu konularda karar alınamaz.

(16) Hakkında Partiden veya Gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen parti üyesi, bu cezaya karşı, disiplin kuruluna sevk eden organ veya merci veya disiplin kurulunun görev ve yetkisizliği veya alınan kararların kanuna, Parti Tüzüğüne ve iç yönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, Parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı otuz gün içinde nihai kararı veren merciin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edebilir.

(17) Disiplin kurulları, seçilmelerini takiben en yaşlı üye başkanlığında yapacağı ilk toplantısında gizli oylama ile kendi asıl üyeleri arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir sekreter seçerek kurulun yürütme kurulunu oluşturur.

(18) Disiplin Kurulu üyeleri ile Parti arasında bir hizmet bağı kurulamaz, kendilerine Partiden hiçbir gelir sağlanamaz; kongre delegelikleri ve TBMM Grup üyeliği hariç hiçbir organda görev alamazlar. Eşler ile birinci ve ikinci derece kan ve sıhrî hısımlar, aynı disiplin kurulunda birlikte görev alamaz, bunlarla ilgili soruşturma ve kararlara katılamazlar. Partili hiçbir üye, aynı anda birden fazla disiplin kurulunda üyelik yapamaz.

(19) Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek üye, kurul başkanı tarafından göreve davet edilerek kurul üyeliği tamamlanır.

(20) Günü ve zamanı belli olan toplantılara, haklı mazeret olmaksızın üst üste üç kez veya bir yıl içinde dört kez katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır ve yerine yedek üye davet edilir.

(21) Disiplin kurulları sevk evrakında isnat edilen söz veya eylem ve önerilen ceza ile bağlı olarak kararlarını verirler. Sevk evrakında önerilen cezadan daha ağır bir ceza

veremezler. Gerek görmeleri halinde soruşturmayı genişletir ve tanık dinleyebilirler.

(22) Kınama cezası alanlar, bir yıl süre ile Parti organlarına seçilemezler, seçilmiş iseler görevden alınır.

(23) Disiplin soruşturması işlemlerindeki tebligat, üyenin Parti kütüğünde yazılı adresine yapılır. Bu adrese yapılan tebligat, geçerli kabul edilir. Tebligat yapılamazsa ilan veya benzeri yöntemlerden de yararlanılabilir.

(24) Teşkilat birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini kolaylaştırmak ve isteklerini sürelerinde cevaplamak zorundadır.

(25) Üyenin hakkındaki disiplin soruşturması devam ederken, parti üyeliğinden istifa etmesi halinde disiplin soruşturması durdurulur. İstifa eden üyenin yeniden üyelik başvurusunda bulunması halinde hakkındaki soruşturma kaldığı yerden devam eder. Ancak üye hakkındaki disiplin soruşturması, kesin hükme bağlanıncaya kadar parti içi seçme ve seçilme haklarını kullanamaz.

(26) Disiplin işlerine ilişkin diğer konular, yönetmelikle düzenlenebilir.

Tedbir

Madde 76- (1) Kesin çıkarma veya geçici çıkarma talebi ile disiplin kuruluna gönderen organ, tedbir niteliğinde olmak üzere üyeyi görevden uzaklaştırabilir. Bu durumda dosya 3 gün içinde görevli disiplin kuruluna gönderilir ve bu süre içinde karar ilgiliye tebliğ edilir.

(2) Tedbir niteliğinde görevden uzaklaştırılanlar, tedbirin kaldırılması isteği ile tebliğ tarihinden itibaren 3 gün içinde görevli disiplin kuruluna başvurabilir. Bu istek 7 gün içinde karara bağlanır. İlgiliye kesin çıkarma veya geçici çıkarma cezasından başka bir ceza verilir yahut hiç ceza verilmezse görevden uzaklaştırma tedbiri derhal kaldırılır.

(3) İl disiplin kurullarının tedbirle ilgili kararlarına karşı Merkez Disiplin Kuruluna 3 gün içinde itiraz edilebilir. Merkez Disiplin Kurulu, tedbire itirazla ilgili başvuruları, kendisine ulaştığı tarihten itibaren 7 gün içinde karara bağlar.

(4) Haklarında tedbir kararı olan üyeler, üyelikten doğan haklarını kullanamazlar. Tedbir nedeniyle görevinden uzaklaştırılan üyenin hakkındaki hüküm kesinleşinceye kadar, yerine yedek üye çağrılmaz.

TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu

Madde 77- (1) TBMM Grup Disiplin Kurulu, Parti TBMM Grubunun Grup Yönetim Kuruluna ilişkin usul ve esaslara göre kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği beş asıl ve üç yedek üyeden meydana gelir.

(2) TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu, Grup üyelerinin Partiden geçici veya kesin ihracını gerekli kılan söz veya eylemlerin dışında kalan, Tüzükte yazılı ve TBMM Parti Grup İç Yönetmeliğinde belirtilen disiplin suçlarıyla ilgili işlere bakar ve kesin olarak karara bağlar.

(3) Tüzük hükümleri saklı kalmak kaydıyla, milletvekilleri hakkında yapılacak disiplin soruşturmasının şekli ve usulleri ile soruşturmayı gerektiren diğer haller, verilecek disiplin cezaları ve kesinleşme halleri, Grup İç Yönetmeliğinde gösterilir.

Ortak Disiplin Kurulu

Madde 78- (1) Ortak Disiplin Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun birlikte toplanmasından oluşan kuruldur. Merkez Disiplin Kurulu başkanı, başkanvekili ve sekreteri, bu Kurulun Yürütme Kurulunu oluşturur.

(2) Ortak Disiplin Kurulu, Partili milletvekillerinin Partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren söz veya eylemleri hakkında disiplin soruşturması yapar ve kesin olarak karar verir. TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun Partili milletvekilleri hakkında verdiği disiplin cezalarına karşı itirazlar da Ortak Disiplin Kurulu tarafından kesin olarak karara bağlanır.

(3) Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grup Disiplin Kuruluna ilişkin çalışma usul ve esasları, Ortak Disiplin Kurulu için de geçerlidir.

İl Disiplin Kurulu

Madde 79- (1) İl Disiplin Kurulu, İl Kongresi tarafından gizli oyla seçilen beş asıl ve üç yedek üyeden oluşur. Yeteri kadar hukukçu üye bulunması halinde il disiplin kurullarına asıl ve yedek üye olarak hukukçu üyeler seçilir.

Disiplin Suçları ve Cezaları

Madde 80- (1) Disiplin cezaları şunlardır:

- a) Uyarma
- b) Kınama
- c) Geçici çıkarma
- ç) Kesin çıkarma

(2) Uyarma cezası partilinin yazılı olarak dikkatinin çekilmesi olup uyarma cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

- a) Yetkili organlarca davetli olduğu toplantılara mazeret beyan etme gereği duymaksızın katılmamak,
- b) Durumu müsait olduğu halde taahhüt ettiği aidatını ödememek veya geç ödemek,
- c) Yetkili organlarca verilen görevleri titizlikle yerine getirmemek, ihmal etmek, ifası konusunda lakayt davranışlar sergilemek,
- ç) Tutulması gereken defter ve kayıtları usulüne uygun olarak tutmamak,
- d) Yetkili organların bilgisi ve izni olmadan açıklamalarda bulunmak ve yayın yapmak,
- e) Parti kademelerinin uyum ve işbirliğini sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunmak.

(3) Kınama cezası, partilinin kusurlu olduğunun yazılı olarak bildirilmesi olup kınama cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

- a) Yetkili organlarca verilmiş Parti görevini kabul etmemek veya yapmamak,
- b) Parti içinde ve Parti faaliyetlerinde kişisel çıkarı gözetir tutumlar sergilemek,
- c) Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, Partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemenin ihmal sonucu kaybına neden olmak,
- ç) Bir yıl içinde iki defa uyarma cezası ile cezalandırılmış olmak,
- d) Partiyeye zarar veren yayın ve propaganda yapmak,
- e) Parti görevlilerine küçültücü sözler söylemek, Parti çalışmalarını zorlaştırıcı eylem ve davranışlarda bulunmak,

- f) Haklı bir sebebi olmaksızın seçimlerde oy kullanmamak,
- g) Disiplin kurullarının incelemelerini zorlaştırmak, Genel Merkez Disiplin Kurulunun görevleriyle ilgili taleplerini belirtilen süre içerisinde yerine getirmemek,
- ğ) Partiye ait ya da Parti çalışmalarına özgülenmiş ekonomik değerleri usulsüzce kullanmak,
- h) Büyük Kongrede ve kongrelerde (ve danışma kurullarında) disiplin kurullarına gönderme işlemleri ile disiplin kurullarının kararları üzerinde görüşme yapmak, karar almak,
- ı) Partililerin kişilikleri ile uğraşmak, parti üyeleri hakkında küçük düşürücü sözler söylemek, sövmek,
- i) Parti içi birlik ve beraberliği zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak.

(4) Geçici çıkarma cezası, söz veya eylemin niteliğine göre partilinin üç aydan az, altı aydan çok olmamak üzere Parti veya Grup çalışmalarına katılmasının yasaklanması, Partideki görevinin sona ermesi ve Parti üyeliğinin ceza süresince askıya alınması olup geçici çıkarma cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

- a) Partinin ve Parti organlarının toplantılarında saklı kalması gereken konuları ve kararları, sebebi ne olursa olsun açıklamak,
- b) Parti yöneticileri ve üyeleri hakkında gerçek dışı haber yaymak, iftira, karalama ve küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,
- c) Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemeyi kasıtlı olarak kaybetmek veya görevden ayrılma halinde teslim etmekten kaçınmak ve bu konuda ısrarlı davranmak,
- ç) Bir yıl içinde iki defa kınama cezası gerektiren eylemleri nedeniyle yetkili disiplin kurulunca cezalandırılmış olmak,
- d) Gerçeğe aykırı olarak Partide kendisine belli görevler verilmiş gibi davranmak,
- e) Parti içinde ve toplumda her türlü ayrımcılık yapmak, bu doğrultuda açıklamalarda bulunmak,
- f) Parti çalışmalarında üyelere eylemli saldırıda bulunmak, Parti düzenini bozmak,

çalışmaları aksatmak,

g) Parti organlarında alınan kararları ve yapılan müzakereleri yetkili olmadığı halde basına ve televizyonlara aktarmak,

ğ) Yetkisi olmadan partiler arası temaslar yapmak,

h) Yetkili olmadığı halde Parti adına beyanatlar vermek,

ı) Görevi icabı kendisine teslim edilmiş evrakı istendiğinde vermekten kaçınmak,

i) Partiyi şahsi çıkarlarına alet etmek, Parti nüfuzunu kötüye kullanmak,

j) TBMM Genel Kurulunda veya kulislerde Grup kararları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu kararları aleyhinde konuşma yapmak, belediye meclislerinde belediye başkanının veya icraatlarının aleyhinde konuşmak ve diğer üyeleri aleyhte tahrik etmek.

(5) Kesin çıkarma cezası, Partilinin Parti kaydının ve Parti ile olan tüm ilişkilerinin sona erdirilmesi olup kesin çıkarma cezasını gerektiren söz ve eylemler şunlardır:

a) Partinin Tüzük ve Programına aykırı hareket etmek, Partinin amaç ve ilkelerine ters düşen yazılı ve sözlü beyanda veya faaliyette bulunmak, neşriyat yapmak veya yaptırmak, bu hususları tahrik ve teşvik etmek,

b) Büyük Kongre, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu, TBMM Grubu, İl ve İlçe Yönetim Kurulu, Belediye ve İl Genel Meclisi Grubu kararlarının aksine ve ruhuna aykırı davranış, söz ve yazı ile beyanda bulunmak, neşriyat yapmak, yaptırmak, bunu tahrik ve teşvik etmek,

c) Demokrasi, insan hakları ve hukukun evrensel temel kural ve normlarına aykırı faaliyetlere katılmak, destek olmak yahut bizzat aykırı eylem ve işlemlerde bulunmak,

ç) Milletın ülkesi ve devletiyle olan birliğine ve bölünmez bütünlüğüne zarar verici faaliyetler içinde olmak, Türkiye Cumhuriyetinin temel niteliklerine ve Siyasi Partiler Kanununa aykırı eylem veya işlemde bulunmak,

d) Siyasi Partiler Kanununa göre Parti üyeliğine engel bir fiilden dolayı kesin mahkûmiyetine rağmen Partiden istifa etmemekte direnmek,

e) Yetki ve görevini kötüye kullanarak Partinin resmi kayıtları üzerinde tahrifat yapmak veya belgeleri yok etmek,

- f) Parti mal ve parasını zimmetine geçirmek, özel işlerinde kullanmak,
- g) Kongrelerde ve aday yoklamalarında menfaat karşılığı oylama sonuçlarına tesir etmek, Parti içi ve dışı seçimlerde hile veya sahtecilik yapmak,
- ğ) Parti yöneticileri, üyeleri veya Parti tüzel kişiliği hakkında basın yayın araçları ile kamuoyu önünde gerçek dışı haber yaymak, iftira, hakaret, karalama veya küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,
- h) Parti organlarının veya bu organların üyelerinin aleyhinde faaliyette bulunmak, aleyhte konuşmaları gazete ve televizyonlara beyanat vererek veya bizzat canlı yayınlara katılarak yapmak, parti yetkililerini tezyif ve tahkir edici, kamuoyu önünde küçük düşürücü beyanlarda bulunmak veya bunları yazılı olarak yapmak,
- ı) Geçici ihraç cezasıyla cezalandırılmış olmasına karşın, aynı cezayı gerektiren yeni bir fiil işlemiş olmak,
- i) Parti yöneticileri ve üyelerine karşı şiddet uygulamak,
- j) Parti çalışmalarında, özellikle Büyük Kongre ve kongrelerde üyelere ve görevlilere eylemli saldırıda bulunmak, çalışmayı engellemek ya da önlemek,
- k) Seçimlerde, Partiden olur almadan bağımsız aday olmak, diğer Partilerin veya bağımsız adayların propagandalarını yapmak yahut Parti adayları aleyhine çalışmak,
- l) Partiyi ve Parti çalışmalarını alet ederek çıkar sağlamak, Partili olmayı nüfuz sayarak kötüye kullanmak,
- m) Partide aldıkları görev ve sorumlulukla ve üyelikle bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak,
- n) Parti kayıt ve defterlerini gizlemek, bozmak, değiştirmek; görevi devir sırasında bunları teslim etmemek,
- o) Partinin temel ilkelerine aykırı siyasal çalışmalara ve eylemlere katkıda bulunmak,
- ö) Büyük Kongre, kongre, grup ve meclis işlemlerinin, seçim çalışmalarının kanun, Tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olmasını engellemek, bozmak, bozdukmak amacı ile yetkili organlara ve kişilere karşı Tüzüğe uygun itirazlar dışında her türlü engelleyici davranışta bulunmak,
- p) Partiyi üye yazımı ve temsille ilgili kuralları çiğnemek.

Tekrar ve Zamaşımı

Madde 81- (1) Bir üye, aynı cezayı gerektiren bir suçta iki yıl içinde tekrar işlerse cezası her defasında artırılarak verilir.

(2) Disiplin suçunun, basın yayın organları ya da sosyal medya araçlarıyla işlenmesi halinde eylemin ağırlığına göre bir üst cezayı gerektiren hüküm uygulanabilir.

(3) Üyenin amacını aşan bir davranışta bulunmuş olması, samimi bir pişmanlık göstermesi, bir daha disiplin suçu işlemeyeceğine dair kanaat hâsıl etmesi gibi hafifletici sebeplerle bir alt ceza verilebilir.

(4) Disiplin cezasını gerektiren söz veya eylemlerin öğrenilmesinden itibaren iki ay, söz veya eylemlerin meydana gelmesinden itibaren iki yıl geçtikten sonra disiplin soruşturması yapılamaz, disiplin cezası verilemez.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEÇİMLER VE ADAYLIK İŞLEMLERİ

Seçimlerle İlgili Genel Yetki

Madde 82- (1) Partinin herhangi bir seçime katılmasına, kısmen katılmasına veya katılmamasına; milletvekili seçimlerinde seçime katılma yeterliliği taşıyan siyasî partiler ile ittifak yaparak seçime katılmaya, ittifak protokolünü onaylamaya veya ittifaktan vazgeçmeye; milletvekili seçimine katılma şartlarını taşıdığı halde seçime katılmayan bir partiye üye olan kişinin Parti listesinden aday gösterilmesine karar verme yetkisi Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna aittir. Kısmî katılım veya hiç katılmama kararının üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğu ile alınmış olması gerekir.

(2) Milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyeliği için adaylık başvuru tarihleri, adaylık için başvuranlardan ücret alınıp alınmayacağı, alınacak miktar, başvuruda istenilecek dokümanlar, başvuruların nereye yapılacağı ve il ve ilçe başkanları ile il ve ilçe yönetim kurulu üyelerinin görev yaptıkları illerden aday olmak istemeleri halinde istifalarına ilişkin hususlar, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu

tarafından kararlaştırılarak ilan edilir.

(3) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, müteakip maddelerde düzenlenen seçime ilişkin tüm konularda gerekli kararları almak, düzenlemeleri yapmak, talimatları vermek ve sonuçları izlemekle yetkili ve görevlidir.

Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Adaylarının Tespiti

Madde 83- (1) Cumhurbaşkanı adayı önseçim, aday yoklaması veya merkez yoklaması usullerinden biriyle, milletvekili adayları ise sadece önseçim ile tespit edilir.

(2) Önseçim, Siyasi Partiler Kanununda yazılı usul ve esaslara göre, o seçim çevresinde Partiye kayıtlı bütün üyelerin, önseçim seçmeni olarak, yargı gözetim ve denetimi altında, gizli oy ve açık tasnif esasına göre adayları ve liste sıralamasını belirlemeleridir.

(3) Bir kişi, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde önseçime katılamaz.

(4) Bir kişi, ... Partisinden en fazla iki dönem milletvekilliği yapabilir.

(5) Önseçim ile belirlenmiş aday listelerinde istifa, ölüm ve kısmî iptal gibi nedenlerle boşalma olması halinde, boşluk liste sonuna kaydırılarak en çok oy almış liste dışı aday listeye dâhil edilir.

(6) Önseçim, tümünden veya seçim çevresi ölçeğinde en az üçte bir oranında iptal edilmiş ise, boşalan adaylıkları tamamlamaya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yetkilidir.

(7) Adaylık başvuruları tamamlandıktan sonra Merkez Yürütme Kurulu tarafından adaylar hakkında yasal gereklilikler ve yönetmelikle belirlenecek kriterlere uygunluk açısından ön inceleme yapılarak değerlendirmeye alınacakları gösterir öneri listesi hazırlanır. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, bu liste üzerinde gerekli incelemeyi yaparak önseçime katılabilecek aday adaylarını seçim çevresi esasına göre belirler.

(8) Siyasi Partiler Kanununun 11'inci maddesinin (a) fıkrası uyarınca siyasi partilere üye olmaları yasaklı olanların adaylıkları için parti üyesi olma şartı aranmaz. Ancak bunlardan seçimleri kazananların üyelik kayıtları yapılır.

Mahallî İdare Seçimlerinde Adaylık Tespit İşlemleri

Madde 84- (1) Mahallî idare seçimleri için adaylar, önseçim ile tespit edilebilir.

(2) Mahallî idare önseçiminde önseçim çevresi; belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi üyeleri için belde belediyesi sınırları, ilçe belediye başkanı ve ilçe belediye meclisi üyeleri için ilçe belediyesi sınırları, il genel meclisi üyeleri için ilçenin mülkî idare sınırları, büyükşehir belediye başkanları için ilin mülkî idare sınırları, il belediye başkanları için ilin belediye sınırlarıdır.

(3) Önseçimlerde Partinin,

a) Büyükşehir belediye başkan adaylığı için ilin mülkî idare; il belediye başkanı ve il belediye meclisi adaylığı için il belediyesi,

b) İlçe belediye başkanı ile ilçe belediye meclisi adaylıkları için ilçe belediyesi,

c) Belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi adaylıkları için belde belediyesi,

ç) İl genel meclisi adaylıkları için ilçenin mülkî idare sınırları içinde kayıtlı bütün üyeler, önseçim seçmeni olarak Mahalli İdareler Seçimi Kanununda, Siyasi Partiler Kanununda, Tüzükte ve ilgili diğer mevzuatta önseçime ilişkin usul ve esaslara göre kullanacakları oylarla belediye başkan adaylarını, belediye ve il genel meclisi asıl ve yedek üye adaylarını sıralama yaparak belirlerler.

(4) Bir kişi, ... Partisinden aynı kademedede en fazla iki dönem belediye başkanlığı yapabilir.

(5) Yukarıdaki hükümler dışında, Tüzüğün "Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Adaylarının Tespiti" başlıklı 83'üncü maddesinin üçüncü ila yedinci fıkralarında yer alan hükümler, mahallî idare seçimlerinde adayların belirlenmesi işlemlerinde de uygulanır.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MALÎ HÜKÜMLER

Partinin Gelirleri

Madde 85- (1) Partinin gelirleri ve gelir kaynakları, Siyasi Partiler Kanununun 61 ila 68'inci maddeleri ile 110'uncu maddesinde belirtilen kalemlerden oluşur. Bu gelirler, Siyasi Partiler Kanununun 69'uncu maddesinde belirtilen usullerle elde edilir.

Gelirlerin Sağlanma Usulü

Madde 86 – (1) Partinin bütün gelirleri, parti tüzel kişiliği adına elde edilir. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, amaç ve çalışmalar için gerekli olan taşınmazları satın almaya, maliki olduğu taşınır ve taşınmaz mal varlığını satmaya, kiralamaya, her çeşit takyit yaptırmaya mezun ve yetkilidir. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, bu yetkisini Genel Başkana devredebilir.

(2) Genel merkezin ve teşkilatların gelirleri, Genel Merkez tarafından bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Bastırılan ve parti teşkilatlarına gönderilen gelir makbuzlarının seri ve sıra numaralarına ait kayıtlar Genel Merkezde, Genel Muhasip tarafından tutulur. Parti teşkilatları aldıkları ve kullandıkları makbuzlar dolayısıyla Genel Merkeze karşı mali sorumluluk taşırlar.

(3) Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin adı, soyadı, unvanı ve imzası, üç nüsha olarak tanzim edilen makbuzda yer alır. Makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır.

(4) Yapılacak anlaşmalar doğrultusunda, finans kurumları, bankalar, GSM şirketleri, aracı kurumlar, EFT ve teknolojik ödeme şekilleri de dâhil diğer tüm ödeme vasıtaları ile bağış ve aidat kabul edilebilir.

(5) Partinin resmî internet sayfasına konulacak bir uygulama üzerinden partiye kredi kartı veya belirlenecek banka hesap numaraları üzerinden havale veya EFT yolu ile bağış veya aidat ödemesi yapılabilir.

(6) Kredi kartı veya havale yoluyla yapılacak bağışların usul ve esasları yönetmelikle belirlenebilir.

Partinin Giderleri

Madde 87- (1) Parti, amacı doğrultusunda yapacağı harcamaları, Siyasi Partiler Kanununun 70'inci maddesinde belirtilen esaslara göre yapar.

(2) Şartları taşıması halinde Devlet tarafından yapılacak yardımlar, yardımın %25'inden az olmamak üzere il ve ilçe teşkilatlarına gönderilir.

(3) Partinin giderlerinde malî sorumluluk, Siyasi Partiler Kanununun 71'inci maddesinde

belirtilen şekildedir.

Parti Bütçesi ve Kesin Hesabı

Madde 88- (1) Bağlı ilçeleri de kapsamak üzere il teşkilatları ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlarlar ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar Genel Merkeze gönderirler. Bu bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak Genel Merkez bütçesi, en geç ilgili takvim yılından önceki Aralık ayı sonuna kadar Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenir ve karara bağlanır.

(2) Partinin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

(3) Genel Merkez ile bağlı ilçeleri de kapsamak üzere il teşkilatları, her bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar. İl teşkilatlarından gönderilenler ile Genel Merkeze ait olan kesin hesaplar, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.

(4) Bütçe, bilanço, gelir ve gider cetvelleri ile kesin hesabın nasıl düzenleneceği, yönetmelikle düzenlenir.

Şeffaflık

Madde 89- (1) Partinin bütçesi, bilançosu, gelir ve gider cetvelleri, kesin hesabı, Anayasa Mahkemesince yapılan malî denetim sonucu dâhil tüm malî tablo ve raporlar, Partinin resmî internet sayfasında yayınlanır.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

PARTİ DEFTERLERİ

Tutulacak defter ve kayıtlar

Madde 90- (1) Üye Kayıt Defteri sadece ilçelerde olmak üzere, Parti teşkilat kademelerinin yönetim organları tarafından aşağıda yazılı defterlerin tutulması zorunludur:

a) Üye kayıt defteri: Her ilçe yönetimince, ilçeye bağlı mahalle ve köy sayısı kadar,

genel merkez tarafından hazırlanan üye kayıt defterleri tutulur. Üyelerin, mahalle ve köy esasına göre kayıt sıra numarası verilerek üye defterlerine yazımları yapılır. Üye giriş beyannameleri iki nüsha düzenlenir ve üzerine üye defterinde yer alan kayıt sıra numarası yazılır. Üye giriş beyannamesinin asıl nüshası, ilçede bu işe ayrılmış dosyada muhafaza edilir. Kopyası ise aynı şekilde muhafaza edilmek üzere il başkanlığına gönderilir. Mevzuatın müsait olduğu ölçüde üyelik işlemleri için bilgisayar programından yararlanılır.

b) Karar defteri: İlgili organ veya kurul kararlarının, tarih ve sıra numarasına göre yazıldığı defterdir. Kararlar, toplantıya iştirak edenler tarafından imzalanır. Muhalif olan üye muhalefetini yazarak imza eder. İstek halinde karar örneği kendisine verilir. Kongre tarafından alınan kararları içeren kongre tutanak özetleri, karar defterine geçirilir. Bu karar ve özetler, kongre divanı tarafından imzalanır.

c) Gelen ve giden evrak kayıt defteri: Gelen ve giden evrakın tarih ve numara sırasıyla kaydedildiği defterdir. Gelen evrakın asılları ile gönderilen evrakın örnekleri, bu tarih ve numaralar altında dosyalarda saklanır.

ç) Gelir ve gider defteri: Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığının sıra ile ve belgeleri de belirtilerek işlendiği defterdir.

d) Demirbaş eşya defteri: Parti adına alınan veya Partiye bağışlanan demirbaş eşyalar, taşıt araçları ve taşınmaz malların, ilgili belgeleri de belirtilerek tarih sırasına göre yazıldığı defterdir

(2) Defterlerin sayfaları ile kaç sayfadan ibaret oldukları, teşkilat kademesinin bulunduğu yer ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenerek onaylanır.

(3) Kanun gereği tutulması zorunlu defterler dışında kalan ve Parti organ ve kurullarınca tutulmasında yarar görülen defterler ile kadın ve gençlik kollarının Tüzükte yazılı olanlar dışında tutacakları defterler, Yönetmelikte gösterilir.

ONALTINCI BÖLÜM

ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER

Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi

Madde 91- (1) Kongreler hariç olmak üzere, her kademedeki parti organlarında bir göreve getirilenlerin adları, soyadları, doğum yer ve tarihleri, meslek veya sanatları, ikametgâhları ve nüfus cüzdanı örnekleri, o mahallin en büyük mülkî amirliğine, seçim veya atanmadan başlayarak on beş gün içinde yazı ile bildirilir.

(2) Merkez organlarında görevlendirilenlerle ilgili bilgi ve belgeler de aynı süre içinde doğrudan İçişleri Bakanlığına ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi

Madde 92- (1) Parti tüzel kişiliğinin feshine, ancak Büyük Kongre tarafından toplantı yeter sayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla karar verilebilir.

(2) Parti tüzel kişiliği, Büyük Kongrenin fesih kararı aldığı tarihte sona erer. Fesih kararı, Parti Genel Başkanlığı tarafından, kararın alınmasından hemen sonra TBMM Başkanlığına, Anayasa Mahkemesi Başkanlığına, İçişleri Bakanlığına ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazı ile bildirilir.

(3) Parti tüzel kişiliğinin feshine karar verilmesi halinde Partinin mal varlığının nasıl tasfiye olunacağı, Siyasi Partiler Kanununun 110'uncu maddesine uygun olarak Büyük Kongre tarafından toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile karara bağlanır.

Tüzük ve Program Değişikliği

Madde 93- (1) Parti Tüzük ve Programının kısmen veya tamamen değiştirilmesine karar verme yetkisi, Kanun ve Tüzükte belirtilen usullere uygun olarak Büyük Kongreye aittir.

(2) Parti Tüzüğü, gizli oyla ve Büyük Kongre üye tamsayısının salt çoğunluğu ile değiştirilebilir.

Parti İç Yönetmelikleri

Madde 94- (1) Tüzükte çıkarılması öngörülen bütün yönetmelikler ile diğer her tür yönetmelik, genelge ve benzeri düzenleyici metinleri hazırlamaya, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yetkilidir.

(2) Herhangi bir konuda Tüzükte öngörülen yönetmeliğin çıkarılmamış olması, o alanda faaliyette bulunmayı engellemez ve geciktirmez.

Yetki ve Görev Devri

Madde 95- (1) Parti organları, ilgili yasalarda aksi belirtilmeyen bütün konulardaki yetki ve görevlerini, belirleyeceği esas ve usuller çerçevesinde geçici veya sürekli olarak alt kademe organlarına devredebilir. Yetkili organın, alt bir organa görev vermiş olması, o görevi yapmak için gerekli olan yetkinin de devri anlamına gelir.

Tüzükte Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 96- (1) Tüzükte hüküm bulunmayan hallerde Siyasi Partiler Kanunu hükümleri ve ilgili diğer mevzuat uygulanır.

Kurucular Kurulu Üyeleri

Madde 97- (1) Kurucular Kurulu, Kuruluş Bildirisinde yer alan Parti kurucuları ile bunlar tarafından ilk Büyük Kongreye kadar oluşturulacak olan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ve Merkez Disiplin Kurulunun Parti Kurucuları dışından olan asıl üyeleri, Parti Genel Başkanı ve varsa Partili milletvekillerinden oluşan kuruldur.

(2) Kurucular Kurulu üyeleri, göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunurlar.

Mal Bildiriminde Bulunulması

Madde 98- (1) Genel Başkan; Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Genel Merkez Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyeleri ile il ve ilçe başkanları, seçtikleri veya atandıkları tarihten itibaren otuz gün içinde mal bildiriminde bulunurlar.

(2) Bildirimin verileceği merci, Parti Genel Başkanlığıdır. İl, ilçe ve belde teşkilatlarına seçilenler, bildirimlerini Genel Merkeze ulaştırılmak üzere kendi belde, ilçe ve il başkanlığına verebilirler. Bu başkanlıklar, bildirimlere ilişkin hiçbir işlem yapmadan kendi ilçe ve il başkanlıklarına, il başkanlıkları da Genel Merkeze ulaştırırlar.

(3) Mal Bildirim belgelerinin şekli, içeriği, teslim alınması, kaydı, saklanması, verilme süresi, ek beyan verilmesi ve sair hususlar Yönetmelikle düzenlenir.

Kurucular Kurulunun Görev ve Yetkileri

Geçici Madde 1- (1) Kurucular Kurulu, ilk olağan Büyük Kongre yapıncaya kadar, Tüzüğe göre Parti Büyük Kongresinin sahip olduğu bütün hak ve yetkileri kullanır.

(2) Parti kurucuları, ilk Büyük Kongreyi, Partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak bir yıl içinde toplamak zorundadırlar.

Kurucular Kurulunun Çalışma Usulü

Geçici Madde 2- (1) Kurucular Kurulu, Büyük Kongreye kadar gerekli gördüğü her zaman Genel Başkanın çağrısı ile olağan toplantı yapar. Kurucular Kurulu, ayrıca Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya Kurucular Kurulunun en az üçte birinin talep etmesi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantı tarihinin tespiti ve üyelerin daveti, Genel Başkan tarafından sağlanır. Kurul toplantılarına Genel Başkan başkanlık eder. Yapılacak açık oylamalarda eşitlik halinde Genel Başkanın bulunduğu tarafın oyu kazanmış olur.

Teşkilat Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye Sayıları

Geçici Madde 3- (1) Merkez organları dâhil bütün teşkilat organlarının üye sayıları, ilk kuruluşlarında Siyasi Partiler Kanununda belirtilen asgarî üye sayısı esas alınarak oluşturulabilir. Yedek üye gösterilmesi zorunlu değildir.

Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu

Geçici Madde 4- (1) Parti Kurucuları, Partinin tüzel kişilik kazanmasını takip eden otuz gün içinde toplanarak belirleyeceği seçim yöntemine göre üyeleri arasından veya Kurucular dışındaki kişiler arasından önce Partinin Genel Başkanını, daha sonra Genel Başkanın önereceği adaylar arasından Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleri ile Merkez Disiplin Kurulu üyelerini gizli oyla seçer ve Tüzüğün "Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi" başlıklı 91'inci maddesinde belirtilen makamlara gerekli bildirim yapılır.

(2) Parti Kurucularının bu maddeye göre yapacakları toplantılara, varsa Partili milletvekilleri de katılır.

(3) Kurucular tarafından oluşturulan ilk Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, yapacağı ilk toplantıda sonraki toplantı gün ve saatlerini belirler ve kendi üyeleri arasından Genel Başkanın önereceği sayıda Merkez Yürütme Kurulu üyelerini gizli oyla seçer.

Parti İl ve İlçe Teşkilatının İlk Oluşumu

Geçici Madde 5- (1) İl ve ilçe teşkilatları, ilk defa Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından atanırlar. Önce il ve ilçe teşkilatını kurmak üzere en az üç kişi görevlendirilir ve bunlardan birine başkan olarak yetki belgesi verilir. Bu kişiler, henüz üye olmamışlarsa üyelik kayıtları yapılır. Bu heyetin Partinin amaç ve ilkeleri ile parti içi demokrasi anlayışı doğrultusunda oluşturacağı listenin, gerekli değerlendirmelerden sonra Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca onaylanması ile Kurucu Yönetim Kurulu oluşur ve görevine başlar. Kurucu yönetim kurulları, kendi teşkilat kongrelerine kadar Tüzüğün il ve ilçe yönetim kuruluna verdiği hak ve yetkileri kullanırlar.

(2) Belde teşkilatı ilk defa, İlçe Yönetim Kurulunun önereceği Belde Başkanı ve Yönetim Kurulu asıl ve yedek üye listesinin İl Yönetim Kurulu tarafından onaylanması ile kurulur.

(3) İl disiplin kurulları kuruluncaya kadar, bunların yetkilerini Merkez Disiplin Kurulu kullanır.

Kurucu Teşkilat Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği

Geçici Madde 6- (1) Parti teşkilat yönetim kurullarının kongre sürecinde Parti üyeliği devam eden kurucu üyeleri, kademenin yapılacak ilk olağan kongresinin tabii delegesidirler.

Kuruluştaki Üye Yazım Yetkisi

Geçici Madde 7- (1) İl ve ilçe teşkilatları kuruluncaya kadar, üyelik başvuruları Merkez Yürütme Kurulu tarafından karara bağlanır. Bu şekilde yapılacak üye kayıtları,

ilçe teŖkilatlarının kurulmasından sonra üye kayıt defterlerine aynen kaydedilmek üzere ekleri ile birlikte ilgili ilçelere gönderilir.

Yürütme

Madde 99- (1) Bu Tüzük hükümlerini Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yürütür.

Yürürlük

Madde 100- (1) Bu Tüzük, Parti Kuruluş Bildirgesinin İçişleri Bakanlığına verilmesiyle birlikte yürürlüğe girer.